

LIAUDIES BALSAS

KANADOS LIETUVIŲ SAVAITRASTIS

The PEOPLE'S VOICE, Lithuanian Weekly, Published by the Lithuanian Press Association, 180 Claremont St., Toronto 3, Ontario

Authorized as Second Class Mail, Post Office Department, Ottawa.

Kaina 10 ct.

Nr. 25

Penktadienis, Liepos (July) 3, 1959. Toronto, Ontario

M E T A I XXVIII

Kritikuoja Vyriausybės Planą dėl Padidinimo Mokesčio Darbininkams

TORONTO. — Progresy-vė Darbo Partija, savo laiške Industrinių Santykių Komitetui Ottawoje, smarkiai kritikuoja federalės vyriausybės planą dėl pataisymo apdraudos nuo nedarbo įstatymo. Ji reikalauja, kad minimas komitetas atmetų tą planą.

Laiške nurodoma, kad numatomas pakėlimas apdraudos ir prailginimas iki 52 savaitių yra geras dalykas, bet kiti pasiūlymai visai negerai. Pavyzdžiui, užkrovimas didesnių mokesčių darbininkams ir apdėjimas mokesčiais naujų kategorijų, kai tuo tarpu vyriausybė ant savo pečių nesiima jokie mokesčio. Be to, neteisinga tokį pat padidinimą mokesčio skirti samdytojams, kaip ir darbininkams.

Vieną žodžiu, vyriausybė eina prie prailginimo apdraudos išmokėjimų beveik tikrai darbininkų iškašciais. Beveik visa našta yra kraunama ant dirbančiųjų darbininkų. Dirbantieji turi sukelti daugiau pinigų dėl išlaikymo vis didėjančios bedarbių armijos.

Toliau nurodoma, kad tie patys darbininkai, ant kurių pečių kraunama ta našta, neturi jokios teisės į vyriausybės darbus. Tas nedarbas nėra darbininkų atsakomybė. Vyriausybė valdo ir darbus tvarko.

Pabaigoj laiške nurodoma, kad vyriausybė galėtų dalį pinigų paimti iš ginklavimosi fondo. Ant ginklavimosi išleidžiama labai daug pinigų, bet to apsigynimo kaip nėra, taip nėra.

Apkrovimas darbininkų didesniais mokesčiais dar labiau sumažins perkamąją galią. Ypač turint mintyje, kad viskas pabrango ir dar vis brangsta, visoki mokesčiai kyla ir kyla.

Ištikro, ponai ne tenai ieško pinigų, kur jų yra perteklius. Galima būtų padidinti mokesčius samdytojams, kurie lobsta diena po dienos.

KAIRAS. — Egiptiečiai gulalkė Suez kanale Liberijos laivą "Nord", kuris vežė metalą Izraeliui.

DIKTATORIAI NORI SAUGESNĖS VIETOS

WASHINGTON. — Buvęs Kubos diktatorius Batista ir buvęs Argentinos diktatorius Peronas nesijaučia saugiai Dominican respublikoj, nors diktatorius Trujillo sako, kad jis apsidirbęs su sukilėliais.

Batista ir Peronas norėtų emigruoti kur kitur, kur vėjai ramesni.

Senis Rhee Nori Žudyti Savo Brolius

SEOUL. — Pietinės Korėjos prezidentas Syngman Rhee prašo Jungtines Valstijas, kad jos padėti išgauti teisę užpulti ant šiaurės Korėjos.

Girdi, be karo nebus galima sujungti abiejų Korėjų ir išvengti trečio pasaulinio karo.

Čiang Kai-šekas, kitas senas atžagareivis, taipgi norėtų karo prieš Kiniją, irgi "išvengimui" trečio pasaulinio karo.

Neapykanta pažangai taip apakino tuos žmones, kad jie pasirenge išskersti milijonus savo tautiečių.

Kanadiečius Apnuodytų JAV Atominės Dujos

WASHINGTON. — Atsitikime atominio karo, jeigu ir nebūtų numesta atominių bombų Kanadoje, kanadiečiai vistiek nukentėtų. Kanadą apsemtų atominės dujos, atėjusios iš Jungtinių Valstijų.

Taip tai aiškino Charles K. Shafer, JAV civilinio apsigynimo meteorologinis viršininkas.

Jis sako, kad tos dujos užnuodytų laukus, namus, nes vėjai didžiumą laiko iš JAV Kanados pusėn.

Tokiu būdu, jeigu Kanada ir nedalyvaudų kare, kanadiečiai vistiek nukentėtų nuo atominio karo.

JUGOSLAVIJA GAUNA \$5,000,000 PASKOLA

WASHINGTON. — Jungtinės Valstijos skolina Jugoslavijai \$5,000,000.

Nuo 1945 metų Jungtinės Valstijos davusios Jugoslavijai virš \$3,000,000,000.

NORI GINKLUOTI SAVO MOTERIS

CAPETOWNE. — Pietų Afrikos ministras F. Erasmus nori apginkluoti visas baltųjų moteris Pietų Afrikoje.

Persekiojimas negrų sudarė tokią įtemptą situaciją, kad ponai nebepajėgia apsieiti be moterų legijonų.

Grumoja Uždarymu Gazolino Stočių

TORONTO. — Gazolino kompanijų tarpusavė kova, pasireiškusį galozino kainos numušimu, veda iš kantrybės gazolino stočių savininkus. Jeigu kompanijos nesitars su stočių savininkais, tai jie būsią priversti uždaryti stotis visai.

Čia buvo jų susirinkimas, kuriame buvo balsavimai. Iš 700 balsavusiųjų 90 procentų balsavo už uždarymą, jei nebus susitarimo. Toronto metro ribose yra 1,100 stočių.

Gazolino kaina daugumoje stočių numušta iki 35.9 cento už galioną, bet yra ir tokių, kurios parduoda už mažiau.

TEISIŲ BILIUS BŪSIĄS ATIDĖTAS

OTTAWA. — Premjeras Diefenbakeris, užklaustas vieno atstovo, kada jis patieks savo Teisių Bilių, išsireiškė taip, kad galima visai suprasti, bet bendra išvada gaunasi ta, kad bilius bus atidėtas. Gal jis bus patiektas rudeninėj sesijoje.

Kada rinkimai ėjo, premjeras daug kalbėjo apie tą bilių, bet dabar jis nebeneri rodytis su tuo bilium.

Kubos Žmonės Bijosi Puolimo iš Užsienio

HAVANA. — Kubos žmonės bijosi ginkluotos agresijos iš užsienio. Čia yra jaučiama, kad JAV imperialistai ir jų liokajai, Lotynų Amerikos diktatoriai, ruošiasi užpuolimui ant Kubos.

Ateina pranešimai, kad Kubos pakrastyje koncentruojamos kontrrevoliucinės jėgos. Buvę Batisto šalininkai, dabar gyveną JAV, išsiuntę nemažai ginklų iš Miami, Floridos, gerai žinat FBI agentams.

Daugiausia jėgų, orinių, jūrų ir sausumos, esą koncentruota Dominican respublikoj. JAV valstybės departamentas tampriau susirišęs su Lotynų Amerikos suokalbinkais, panašiai, kaip kad buvo pirm perversmo Guatemaloj.

Bet ir Kubos žmonės nesnaudžia. Jie, vyriausybės vadovaujami, mobilizuoja

Fašistinis Jaunimas Vakarinėj Vokietijoje

BONNA. — Welt Der Arbeit, Vakarų Vokietijos amatų unijų organas, praneša, kad Vakarų Vokietijoje buvę hitleriniai lyderiai ir stormtruperiai pradėjo organizuoti fašistinį jaunimo judėjimą.

Esą sudaryta beveik 100 fašistinių grupių, kuriose bendrai yra arti 70,000 narių.

Tos grupės kurstančios rasiinę neapykantą ir revanšistinę propagandą, reikalaujančią atsiimti teritoriją, kuri buvus prarastą per žioplumą ir išdavystę.

Vakarų Vokietijos darbininkai bauginasi, kad nesugrįžtų smogikų siautimo laikai.

BRITANIJA ATMETA ITALIJOS PASIŪLYMĄ

LONDON. — Britanijos vyriausybė atmets Italijos vyriausybės pasiūlymą, kad NATO taryba turėtų pasitarimą pirma negu atsinaujins užsienio reikalų ministrų pasitarimas Genevoje.

Britai sako, kad padėtis nepateisina tokio pasitarimo.

savo jėgas apsigynimui, Premjeras Kastras perspėjo žmones, kad budėtų ir būtų pasiryžę ginti savo laimėjimus.

Virš 40 organizacijų bendras komitetas išleido pareiškimą, kuriame išreiškia lojalumą vyriausybei ir pasiryžimą ginti revoliucijos laimėjimus.

Net ir religiniai vadovai stoja išvien. Arkivyskupas Perez Serantes ir Monsignor Evo'om Doaz išleido pareiškimus, kuriuose užgiriama žemės reforma ir revoliucinė vyriausybė.

Kad JAV imperialistams nepatinka žemės reforma, Kubos žmonės mato iš to, kad JAV vyriausybė birželio 12 dieną įteikė notą Kubai ryšium su žemės reforma. Buvęs JAV valstybės posekretorius Braden kitą dieną pareiškė Čikagoje, kad reikia imtis veikimo, nes Kuba gali virsti komunistine. Jis išreiškė viltį, kad Kuboje įvyks ginkluotas sukilimas ir nuvers Kastro vyriausybę.

Kubos naują valdžią visiškai puolė senatoriai Allen Emlender ir Wayne Hays.

Idomiausia tas, kad JAV vyriausybė oficialiai protestavo prieš Kubos agrarinę reformą. JAV ambasadorius, įteikdamas notą, pareiškė, kad apgailėtina, jog Kuba nesitarė su Amerikos investitoriais.

Nehru Reikalauja Naujų Rinkimų

DELHI. — Indijos premjeras Nehru, pabuvojęs Keralos valstijoje tris dienas, sugrįžęs pareiškė, kad Keralos vyriausybė turėtų skelbti naujus rinkimus. Jis taipgi pareiškė nepasitenkinimą, kad Keralos vyriausybė nenori tyrinėti įvykusius susišaudymus.

Tuo pačiu metu jis išpeikė ir tuos, kurie ruošia pikietus mokyklų ir kitų įstaigų, demonstracijas ir kitokį spaudimą, kad privertus Keralos vyriausybę pasitraukti ir užleisti vietą jiems.

Kanados Gimtadienis

Trečiadij, liepos 1, Kanada švenčia savo gimtadienį — 92 gimtadienį. Kaip matome, Kanadai, kaip valstybei, dar nėra šimto metų. Tik 1867 metais kelių Kanados provincijų lyderiai sudarė konfederaciją ir tokiu būdu padėjo pagrindą šių dienų Kanadai.

Kas privertė tuomet francūzus ir anglus, pirmuosius naujakūrius, sudaryti konfederaciją? Atrodo, kad juos prie to vertė tuomet grumojas iš Amerikos pusės pavojus būti prijungtomis prie Jungtinių Valstijų. Francūzai ir britai tuo metu buvo labiau prisirišę prie savo tėvynių ir bijojo, kad nepasivaintų jų amerikiečiai. Buvo, žinoma, ir kitų priežasčių, bet pamatinis klausimas buvo pavojus iš pietų.

Atsižvelgiant į kitų šalių istorijas, Kanada yra kūdikis. Juk tai nėra vieno žmogaus amžiaus. Galimas daktas, kad yra gyvų, kurie gyvenimo konfederacijos sudarymo metu. Bet Kanada juk nukeliavo gerą galą kelio savo gyvenime.

Ilgą laiką Kanados žmonės turėjo grumtis už panaikinimą kolonijinės padėties, už demokratijos ir laisvės išplėtimą. Buvo ir sukilimų, iš kurių žymiausias buvo Mackenzie ir Papineau vadovaujamas sukilimas, siekęs demokratinės valdžios sukūrimo. Tada žmonės kovojo už valdžią, kuri būtų atsakominga prieš kanadiečius.

Kas liečia Britaniją, galima sakyti, kad Kanada pilnai pasiluosavo iš jos kontrolės. Priklausymas prie britų bendrijos ir pripažinimas

karalienės kartu esant ir Kanados karaliene yra daugiau simbolinio pobūdžio. Bet kas liečia Jungtines Valstijas, dalykas visai kitas.

Ko amerikiečiai nepasiekė 100 metų atgal, jie atsiekia dabar. Iš vienos pusės, amerikiečių kapitalas baigia užvaldyti Kanados pramonę. Visos didesnės korporacijos ir kompanijos yra amerikiečių korporacijų ir kompanijų šakos. Jos diriguojamos iš New Yorko ar kurio kito amerikiečių kapitalo centro. Jau buvo rašyta, kad dažnai Kanadoje esantieji skyriai buvo varžomi eksporto klausimuose. Pavyzdžiui, Fordui buvo uždrausta eksportuoti traktorius į Kiniją.

Amerikiečiai, dominuodami pramonėje, aišku, turi didelę įtaką ir politikoj, ypač užsieninėj.

Prie to, amerikiečiai turi savo ginkluotą jėgą Kanadoje. Einant prie atominio apsiginklavimo, Kanados apsigynimo reikalai dar daugiau pateks į amerikiečių kontrolę. Bet ir dabar parlamento narys turi gauti amerikiečių leidimą norint atsilankyti šiaurėje, kur įrengti radaro postai ir laikomos oro jėgos.

Tokiu būdu, Kanada dar negali girtis, kad jau iškovota pilna nepriklausomybė. Ekonominiai, kultūriniai ir militariniai Kanada yra amerikiečių kolonija.

Amerikiečiai turi savo rąkose ir didžiumą Kanados darbininkų unijų. Kanados unijos yra skyriai amerikiečių unijų. Kanadiečiai moka duokles amerikiečių centrams. Esant amerikiečių unijų centruose daugumai dešiniųjų pažiūrų lyderių, dažnai Kanados unijoms tenka susidurti su patvarkymais, kurie nesuderinami su Kanados visuomenės interesais.

Minėdami savo šalies gimtadienį, Kanados žmonės prisimena nueitą kelią ir tas problemas, kurios stovi prieš akis.

Ziūrint į ateitį, Kanados darbo žmonės aiškiai jaučia, kad valdančiosios partijos nepilnai atsako į reikalą. Jos dominuojamos biznio žmonių, kuriems patriotizmo jausmas yra tolimas. Pagrindinis jų siekis yra — biznis, pelnas.

Nauja darbo žmonių partija, kurios reikalą numatė ir Kanados Darbininkų Kongreso suvažiavimas, yra nauja viltis. Bet ir čia nebus taip lengva pasiekti tikslo, nes ir čia stovi ant kelio milijonai kliūčių.

Kanadietis

Ivairenybės

Platinos baimė

Platina buvo žinoma jau senovėje, bet dėl aukštos lydymosi temperatūros žmonės nemokėjo jos perdirbti ir užtai nebrangino. Ispanai, užkariavę Ameriką, rado jį daug platinos. Dėl spalvos panašumo į sidabrą jie šį metalą praminė "sidabrėliu", ispaniškai platina. Ispanijoje susikaupė nemaža "sidabrėlio", bet nebuvo kur jo dėti. Tik sukūti ispanų aukšakaliai susiprato pasinaudoti dideliu platinos lyginamuoju svoriu (22) ir pradėjo ją lydyti į auksinius ir sidabrinus dirbinius bei monetas. Ispanų valdžia, sužinojusi apie tokį "falsifikavimą", uždraudė įvežti platiną iš Amerikos, o esančias atsargas, pakrovusi į laivą, išvežė į Atlantą ir... paskandino. Taip ispanai išsigelbėjo nuo auksinių dirbinių ir monetų "falsifikavimo". Tačiau prieš 100 metų, išmokus suldyti platiną ir gaminti iš jos brangius indus laboratorijoms, įvairias detales aparatams, pasirodė, kad "sidabrėlis" yra žymiai brangesnis už auksą. Deja, ispanams jau nebeįvyko išgriebti platinos iš vandenyno dugno.

1819 m. turtingos platinos uolienos buvo rastos ir prie Sverdlovsko. Po kelerių metų prisirinko nemaža platinos Rusijoje, bet ir čia nebuvo kur jos dėti. 1828 m. Rusijos banko valdytojas grafas Kankrinus sugalvojo suvartoti platiną monetoms kalti. Buvo paleista į apyvartą 3, 6, 9 ir t. t. rublių vertės apie pusantro milijono monetų, suvartojus apie 15 tonų platinos. Vėliau, platinai žymiai pabrangus, carinė vyriausybė dėjo visas pastangas platininėms monetoms surinkti ir išimti iš apyvartos. Tačiau dalis jų taip ir liko nesurinktos.

Dabar platina smarkiai pinga, nes išmokta ją gauti iš daugelio perdirbamų mineralų, nes beveik visuose mineraluose yra truputis platinos.

Witwatersrado universiteto profesorius Dr. Dart praneša, kad šiaurės Transvalijoje atrasta kaukolė beždžionio, gyvenusio 1,000,000 metų atgal.

Dr. Herald B. Cox raportavo tarptautinei konferencijai gyvų virusų čiepu klausimu, kad bandymai įrodė, jog gyvų virusų čiepai apsaugo žmones nuo trijų rūšių polio.

Tie čiepai imami per burną ir vieno sykio užtenka. Ypač jie duoda gerą apsaugą, jei jie duodami vaikams.

Kanados Lietuvių Literatūros Draugijos Centro Komiteto Įsteigtas

KNYGYNAS

160 CLAREMONT ST., TORONTO, ONT.

Teikia veltui pasiskaitymui įvairių lietuviškų knygų, daugumoje pokariniais metais išleistų Tarybų Lietuvoje.

Norintieji naudotis knygynu turi pasimokėti \$5.00 kauciją, kuri gražinama nustojus naudotis knygynu.

Knygos duodamos vienam mėnesiui. Po mėnesio nesugrąžinę ir nepersirašę knygas, turi mokėti po \$1.00 už kiekvieną pavėluotą mėnesį.

Paštu užsisakantieji knygas turi apmokėti persiuntimo išlaidas.

Knygnas atdaras penktadieniais nuo 7 iki 8.30 val. vakarais ir ketvirtadieniais nuo 2 iki 4 val. po piet.

Žemiau talpiname po dalį knygų sąrašo. Norinčius naudotis knygynu prašome išsikirti juos ir užsisakant paštu naudoti knygos numerį.

MAISTININKAS. I. Lapienis. Vaikystės prisiminimai taikyti vidutinio mokyklinio amžiaus vaikams. Knyga 152 puslapių. Knygyne Nr. 317.

VAIKAI IR ŽVĖRIUKAI. O. Perovskaja. Vaikystės prisiminimai. Mokyklinio amžiaus vaikams. Knyga 220 puslapių. Knygyne Nr. 318.

PARTIZANŲ SŪNUS. R. Rimgaila. Aprašymai iš partizanų gyvenimo. Knyga 64 puslapių. Knygyne Nr. 319.

NELINKSTA VĖTROJ AŽUOLAI. Vincas Giedra. Eilėraščiai. Knyga 96 puslapių. Knygyne Nr. 320.

ŽMOGAUS DALIA. M. Šolochovas. Apsakymas. Knyga 64 puslapių. Knygyne Nr. 321.

GRUZIJS KALNUOSE. Aleksandras Kazbergis. Aprašymai. Knyga 180 puslapių. Knygyne Nr. 322.

PRIE BALTOJO TADŽO. Vacys Reimeris. Eilėraščiai. Knyga 52 puslapių. Knygyne Nr. 323.

RUDINAS. I. Turgenevas. Romanas. Knyga 252 puslapių. Knygyne Nr. 324.

KAZOKAI. L. Tolstojus. Kaukazo apsakos. Knyga 296 puslapių. Knygyne Nr. 325.

KAIP BUVO GAMINAMAS ROBINZONAS. I. Ilfas-E. Petrovas. Feljetonai. Knyga 416 puslapių. Knygyne Nr. 327.

SENOJI PRANCŪZIJA. R. Martenas diu Garas. Kaimo vaizdeliai. Knyga 176 puslapių. Knygyne Nr. 328.

SERIOZA. Vera Panova. Vaizdeliai iš mažo berniuko gyvenimo. Knyga 188 puslapių. Knygyne Nr. 329.

PIRMIEJI METAI. Juozas Paukštelis. Romanas. Knyga 382 puslapių. Knygyne Nr. 330.

AUKSO ROŽĖ. K. Kautovskis. Pastabos apie rašytojo darbą ir apsakymai. Knyga 320 puslapių. Knygyne Nr. 331.

RAGANIUS. Vincas Krevė. Prieškarinių laikų sodžiaus gyvenimo šešėliai. Knyga 280 puslapių. Knygyne Nr. 332.

VEJŲ PAGAIREJ. Mykolas Sluckis. Novelės. Knyga 320 puslapių. Knygyne Nr. 333.

SALOMĖJA NĖRIS, RASTAI. Tomas I. Eilėraščiai ir poemos. Knyga 584 pusl. Knygyne Nr. 334.

SALOMĖJA NĖRIS, RASTAI. Tomas II. Eilėraščiai ir vertimai. Knyga 860 pusl. Knygyne Nr. 335.

SALOMĖJA NĖRIS, RASTAI. Tomas III. Proza, publicistika, dienoraščiai, laiški ir kt. Knyga 636 pusl. Knygyne Nr. 336.

KRIAUCIUS MOTIEJUS. Kazys Binkis. Satyrinė poezija. Knyga 256 pusl. Knygyne Nr. 337.

KOVINGOJI JAUNYSTĖ. Įvairių autorių. Poezijos antologija. Knyga 124 pusl. Knygyne Nr. 338.

SU PAVASARIU. Vacys Reimeris. Eilėraščiai. Knyga 190 pusl. Knygyne Nr. 339.

SAULĖS TAKU. Aleksys Churginas. Eilėraščiai. Knyga 124 pusl. Knygyne Nr. 340.

ARTOJĖLIAI. Teofilis Tilvytis. Lietuvos liaudies vargų ir išsivadavimo kovų siluetai. Knyga 100 puslapių. Knygyne Nr. 341.

SVIESI DIENA. V. Valsiūnienė. Eilės ir poemos. Knyga 120 puslapių. Knygyne Nr. 342.

IŠ ŠIRDIES. V. Valsiūnienė. Poezija. Knyga 96 puslapių. Knygyne Nr. 343.

J. LUNSKY

AKIŲ SPECIALISTAS

Egzaminuoja akis, istiria akių neryus, nuo kurių paėina nervuotumas ir galvos skaudėjimas. Pritaiko akiniu.

470 College W., Toronto
Tel.: WA. 1-3924

Akių ir Akiinių Specialistas

J. E. Merritt & Son

Optometristai - Optikai

Valandos: 9-12 ir 1-6

Treč. po piet uždaryta

Antrad., Ketv. ir Penkt. vakarais

pagal susitarimą.

Tel. L.E. 5-6400

1149 Dundas St. W.

Toronto, Ont.

TARYBŲ LIETUVOJ

Artimiausių Metų Perspektyvos

Tarybų Lietuvoje sukurta eilė naujų pramonės šakų: laivų statyba, staklių gamyba, elektros ir radiotechnikos prietaisų gamyba ir t. t. 1958 metais Lietuvos TSR įmonės pagamino aštuonis kartus daugiau produkcijos, negu 1940 metais.

Vis labiau didina gamybą ir respublikos socialistinis žemės ūkis. 1958 metais mėsos gamyba kolūkiuose ir tarybiniuose ūkiuose palyginti su 1953 metais padidėjo 1,7 karto, pieno gamyba — 2,4 karto. Lietuvos kolūkių piniginės pajamos per tą laikotarpą padidėjo 4,3 karto.

Didžiulės perspektyvos Lietuvos liaudžiai atsiskleidžia naujajame septynmetyje. 80 procentų padidės pramonės bendrosios produkcijos apimtis. Kuriamos naujos pramonės šakos: chemijos pramonė, skaičiavimo mašinų gamyba, labai tikslų mažagabartinių dirbinių gamyba ir t. t. Žemės ūkis beveik du kartus padidins laukų derlingumą ir gyvulininkystės produktyvumą.

1959-1965 metais respublikoje turės būti pastatyta 70 pramonės įmonių ir cechų, 3,7 milijono kvadratinė metrų gyvenamojo ploto, 90 vidurinių mokyklų, daugiau kaip 100 vaikų darželių, 50 kinoteatru, 20 rajoninių kultūros namų, daug ligoninių ir eilė kitų objektų.

Lietuviška Literatūra — Maskvos Bibliotekoje

Daugiau kaip 20 milijonų įvairių leidinių yra pasaulinio masto knygų saugykloje — V. Lenino vardo valstybinėje bibliotekoje, kuri yra viena didžiausių visame pasaulyje.

Biblioteka turi daug literatūros ir lietuvių kalba. Jos fonduose yra daugiau kaip 30,000 lietuviškų knygų ir periodinių leidinių. Jų tarpe yra visi leidiniai, kurie buvo išleisti Tarybų valdžios metais, ir daug literatūros, išleistos kitais laikotarpiais. Čia yra įžymiųjų Lietuvos revoliucinių veikėjų V. Mickevičiaus - Kapsuko, Z. Angariečio, pirmojo lietuvių proletarinio poeto J. Janonio veikalai.

Kai kurias unikalines knygas, pavyzdžiui, K. Daukšos "Katekizma", išleista Vilniuje lietuvių kalba 1595 metais, V. Lenino vardo Valstybinė biblioteka neseniai perdavė Vilniaus universiteto bibliotekai.

Du Tūkstančiai Naujų Indėlininkų

Metai iš metų Lietuvos taupomosiose kasose didėja gyventojų indėliai. Vien tik 1958 metais Vilniaus taupomosiose kasose indėliai padidėjo 12,2 milijono rublių. Pirmajame šių metų ketvirtyje jie padidėjo 6 milijonais rublių. Indėlininkų skaičius išaugo daugiau kaip dviem tūkstančiais.

Laikydami savo lėšas taupomosiose kasose, indėlininkai pamazū sukaupia pinigų nusipirkti vertingiems daiktams — automašinoms, geriams baldams, televizoriams, muzikos instrumentams ir t. t.

Plečiasi Statyba Šiaulių Mieste

Diena iš dienos auga ir gražėja Šiauliai — vienas didžiausių respublikos miestų. Naujais keturių ir penkių aukštų namais užstatytos Vilniaus, Vytauto, Komunarų ir Gegužės Pirmosios gatvės, atsirado naujų gatvių. Atiduota naudotis apie 10,000 kvadratinė metrų gyvenamojo ploto. Rytinio Šiaulių rajono moksleiviai pereitais metais gavo naujų 880 vietų vidurinę mokyklą.

Daug šiauliuose bus pastatyta septynmčio metais. Vien tik miesto Darbo žmonių deputatų taryba per 1959-1965 metus pastatys 87,000 kvadratinė metrų gyvenamojo ploto. Tai keletą kartų daugiau, negu kad buvo atiduota naudotis per pirmesnius septynerius metus.

Dabar statybos darbai vyksta daugiausia dviejose vietose: tarp Vilniaus - Komunarų - Vytauto - Melnikaitės gatvių ir Kapsuko - Komunarų - Melnikaitės - Gluosnių gatvių.

1960 metais statybininkai pereis dirbti į kvartalą tarp Rygos - Vilniaus - Ežero - Dubijos gatvių. Čia bus pastatyta daugiau kaip penkiasdešimt keturiaukščių namų, vidurinė mokykla, vaikų lopšeliai ir darželiai, plačiaekraninis kinoteatras, parduotuvės, valgyklos, restoranai, buitinio aptarnavimo įmonės. Trys namai šiame rajone bus pradėti statyti jau šią vasarą.

Per septynmetį mieste bus pastatytos trys vidurinės mokyklos, penkios mokyklos internatai, du plačiaekraniniai kinoteatrai, Kultūros namai, miesto biblioteka, daugiau kaip dešimt vaikų

Grigiškių popieriaus fabriko sunkumų kilnotojai treniruotėje. Priekyje — respublikos čempionas Balys Stasaitis. Fabrikas turi 13 įvairių sporto sekcijų. Sportininkų skaičius siekia 500.

darželių ir lopšelių, didelis viešbutis, eilė parduotuvių, valgyklų, restoranų ir t. t.

Netrukus bus pradėtas statyti didelis pieno produktų kombinatas, baldų kombinatas, labai tikslų staklių gamykla. Per septynmetį miestas bus gazifikuotas.

Lietuvių Tarybinių Gydytojų Pirmosios Laidos Dešimtmetis

KAUNAS. — Jei buržuazijai valdant Lietuvą 3,100 gyventojų teko tik vienas gydytojas, tai šiandien vienas gydytojas aptarnauja apie 600 gyventojų. Septynmčio pabaigoje vienam gydytojui teks mažiau kaip 400 gyventojų. Apie tai papasakojo respublikos sveikatos apsaugos ministru pavaduotojas M. Zaikauskas susirinkusiems šiomis dienomis į Kauno Medicinos instituto Aktų salę gydytojams. Tai buvo pirmoji lietuvių tarybinių medikų laida.

Prieš 15 metų, kai dar Baltijos pajūryje aidėjo patrankų šūviai, į šią Aktų salę susirinko šiandieninio susitikimo dalyviai prieš mokslo pradžią. Institute nebuvo elektros, teko mokytis prie žvakių. Studentai sėdėjo su paltais, nes nebuvo kuro. Trūko vadovėlių, mokslinių priemonių, bendrabičių. Ir vis dėlto noras mokytis, tapti gerais tarybiniais specialistais nugalėjo visus sunkumus.

Po penkerių metų šios pirmosios pokario laidos gydytojai stojo į garbingą darbo žmonių sveikatos apsaugos sargybą. Jų buvo nedaug: tik 144 vaikinai ir merginos. O šiomet institutą baigė 1,748 gydytojai.

Per susitikimą, skirtą pirmosios laidos dešimtmečiui, seni draugai dalinosi studijų

metu prisiminimais, kalbėjo apie savo pasisekimus darbe, apie didelius uždavinius, kuriuos sveikatos apsaugos darbuotojams iškėlė išplėstinės komunistinės statybos septynmčio planas.

Savaitėje — Dvi Poilsio Dienos

Gegužės pradžioj Vilniaus Dzeržinskio vardo tabako fabriko kolektyvas pirmas respublikoje perėjo į sutrumpintą penkių dienų darbo savaitę.

Pereiti į 40 valandų darbo savaitę su dviem poilsio dienomis fabrike buvo pradėta ruošti tuoj po to, kai buvo paskelbti istoriniai TSKP XXI suvažiavimo nutarimai. Atlikus techninį rekonstravimą cechuose ir patobulinus technologinius procesus, buvo gauta didelė laiko ekonomija ir buvo atpalaiduota 40 darbininkų ir inžinerijos technikos darbuotojų, kurie perėjo dirbti į kitus darbo barus.

Praėjusiame mėnesyje fabrikas jau bandė dirbti ne 6, o 5 dienas savaitėje. Rezultatai buvo teigiami: pagal visus rodiklius gamybos programa buvo įvykdyta pirma laiko.

Lietuvos Liaudies ūkio taryba oficialiai leido fabrikui pereiti į sutrumpintą darbo savaitę.

Dabar fabriko partinė, profsąjunginė ir komjaunimo organizacijos stengiasi sudaryti visas sąlygas, kad dvi poilsio dienos savaitėje darbininkai išnaudotų mokslui, sportui, kultūringam ir naudingam poilsiui.

Pagal Didžios Draugystės Įstatymą

Panevėžyje statomas kabelio fabrikas. Įmonė jau šiais metais duos savo pirmąją produkciją. Ji bus labai įvairi: visokie laidai elektros skaitikliams, radijo aparatams ir skaičiavimo mašinoms, įvairių piūvių kabeliai. Dabar kartu su statyba cechuose vyksta įrengimų montavimas.

Fabrike turi dirbti daug šimtų darbininkų. Bet šio profilio specialistų respublikoje nėra. Į pagalbą naujajai įmonei atėjo broliški respublikų įmonės. Pavyzdžiui, į Talino kabelio dirbinių fabriką išvyko mokytis 16 žmonių, 18 žmonių pasiūsta į Rybinską, naujų specialybių Panevėžio fabriko darbininkai mokosi Maskvos, Leningrado ir kitų miestų įmonėse.

Įvairenybės

Naujas naftos telkinys

Manoma, kad po smėlingu seklios Azovo jūros dugnu yra naftos ir gamtinių dujų. Yra spėjimų, kad povandeninės naftos atsargos yra žinomų atsargų Šiaurės Kaukaze tęsinys. Praėjusių metų vasarą Maskvos geologai atliko čia gravimetrinius tyrimus.

Seisminis žvalgumas vienu metu buvo atliekamas krantuose ir atviroje jūroje. Pirmosios išsifruotos seismo gramos patvirtino naftos buvimo galimybę.

Naujos geležies rūdės atsargos

Naujos geležies rūdės atsargos rastos Kustanajaus srityje, Kazachstane, netoli Sokolovo - Sarbajaus kalnų rūdės kombinato. Didžiuliai rūdės sluoksniai, kuriuose yra daugiau kaip 50 proc. metalo, siekia 100 m storio. Jie slūgso, palyginti, negiliai. Tai palengvina jų gavybą.

Po įsodrinimo Sokolovo - Sarbajaus kombinato cechuose naujojo telkinio rūda bus siunčiama į Magnitogorsko, Čeliabinskio ir kitų Uralo miestų metalurgijos įmones.

Virusų "dvikova"

Neseniai daktaras Markseras (Prancūzija) nustatė, kad tarp augalų ir gyvūnų virusų yra keisti, prieštaringi santykiai. Gyvūno kūne augalų virusai gali būti ne tik visiškai nekenksmingi, bet kai kuriais atvejais atlikti ir teigiamą vaidmenį. Pavyzdžiui, mozaikinės tabakų ligos sukėlėjas, išvirkštas po karvės oda, padeda greičiau išgydyti nuo snukio ir nagų ligos, o šį virusą išvirkštus vištai, jis bus efektyvi priemonė prieš pavojingą naminių paukščių ligą — pseudomara.

TARYBŲ SAJUNGA TURI DAUG ORLAIVIŲ

PARYŽIUS. — Orlaiviu "TU-104-B" atskrido Tarybų Sąjungos civilinio orlaivyno vedėjas generolas N. A. Zacharovas. Kalbant apie civilinį orlaivyną, jis sakė, kad TSRS turi daugiau lėktuvų, negu Anglija, Francija ir Jungtinės Valstijos kartu paėmus.

MADRIDAS. — Fašistų policija areštavo Ispanijos diplomata Julio Ceron Ayuso, 28 metų amžiaus. Jie sakė, kad pas jį rado 10,000 antifasistinių lapelių ir mažą spaustuvėlę jų gaminimui. Ayuso dirbo užsienio ministerijoje, kaip diplomatinis pasiuntinys.

Liaudies Balsas

SAVAITINIS KANADOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
LEIDŽIAMAS SPAUDOS DRAUGIJOS

Prenumeratos Kaina:

Kanadoje ir Didžiojoje Britanijoje metams \$4.00; pusė metų \$2.00
Visur kitur metams \$4.50; pusė metų \$2.25

LIAUDIES BALSAS

160 Claremont St., Toronto 3, Ont., Canada
Telefonas: EMpire 6-4358

LAISVĖ IR TOLERANCIJA "LAISVAJAME PASAULYJE"

Joyce Davidson "krizis" iškėlė viršun labai įdomų dalyką. Jis parodė, kiek laisvės ir tolerancijos yra vadinamame "laisvajame pasaulyje". Ypatingai kaip nesaugi padėtis inteligento žmogaus, tarnaujančio valdiškoji įstaigoje. Kaip jis suvaržytas.

Ta moteris, Joyce Davidson, išsitarė ant amerikiečių televizijos, kad jai, kaip ir daugumai kanadiečių, visai neapėina karalienės lankymasis Kanadoje. Tie keli žodžiai sujungia visas "širšes". Tokia audra pakilo, kad jos samdytojai, valdiška radio ir televizijos korporacija, privertė ją paimti "atostogas". Yra abejonių, ar jai bus leista grįžti prie savo darbo. Nebent visuomenės opinija priverstų. Bet labai dažnai visuomenė nereaguoja užtektinai ir leidžia atžagareiviams savo riksmu laimėti.

Davidson yra tik mažas pavyzdys bendros padėties. Intelligentai, tarnaujantys valdiškose įstaigose ar kokiose nors visuomeninėse įstaigose, kaip mokytojai, profesoriai, aktoriai ir t. t., neturi laisvės išreikšti savo mintis, savo įsitikinimus. Jiems taip pat yra toks pat pavojus netekti darbo. Tik tokie asmenys, kurie verčiasi savo privatišku užsiėmimu, yra mažiau suvaržyti. Bet ir jie turi skaitytis su aplinka, nes ir jiems reikia taikytis prie esamos padėties.

Labai teisingai išsireiškė vienas unijų lyderis, kuomet jis pareiškė, kad Kanadoje tik tie laisvi, kurie dirba tokiose įmonėse, kur yra tvirtos unijos. Bet ir čia pasakyta per daug tvirtai. Nes yra ir unijų, kur priešinga mintis gali užtraukti pavojų ir net kainuoti darbą.

Tie laikraštinkai, kurie dažnai laikraščiuose mini "laisvąjį pasaulį", taip pat stovi ant slidaus kelio. Mažai tokių, kuriems nesudaro pavojaus tvirtesnis išsitarimas prieš tą liniją, kurios laikosi samdytojai. Ir jie priversti taikstyti, nes jei nesitaikstyti, tai darbo netektų.

NE MINISTRŲ KALTĖ

Prezidentas Eisenhower aną dieną išsireiškė, kad jeigu užsienio ministrai negali susitarti, tai kokia prasmė turėti viršūnių pasitarimą. Seniau ministrai atlikdavo didžiumą susitarimų. Ir jis bandė priversti prie to, kad jis nedalyvaus viršūnių pasitarime, jeigu ministrai nieko gera nesutars.

Galimas daiktas, kad seniau ministrai atlikdavo tą darbą, tai yra, sudarydavo sutartis. Bet tuomet buvo kiti laikai ir kiti reikalai. Dabartinė padėtis yra kitokia, reikalai labai painūs ir negalima jų greitai išspręsti. Ministrai neturi tų įgaliojimų, kurių reikia šių dienų problemoms išspręsti.

Kol JAV vyriausybė laikysis nusistatymo, kad būti Berlyne nežiūrint nieko, tai ką ministrai galės padaryti? Nenorint padėties ištaisyti, aišku, neapsimoka ir tartis. Nieko neduos ir viršūnių pasitarimas.

Amerikiečiai, kaip išsireiškia jų užsienio reikalų ministras Herter, nori būti Berlyne, kaip dabar, kol bus suvienyta Vokietija. Bet kaip gi gali būti suvienyta Vokietija esant jai pasidalinus ne tik teritorija, bet ir tvarka? Ir kurios gi dalies tvarką reikėtų panaikinti?

Kaip nekalbėsime, sudarymas taikos sutarties su abiemis Vokietijomis dabartiniu metu yra pats praktiškiausias būdas pagerinimui padėties. Lai gyvena abi Vokietijos šale viena kitos. Gal jos gi kada ir suras bendrą kalbą. O jei nesuras, tai galės gyventi ir taip, kaip dabar.

O pačiam Berlynui, Vakarams nesutinkant, kad vakarinė dalis būtų pervesta Rytinei Vokietijai, kurios teritorijoje ji randasi, taipgi geriausia tapti laisvu miestu. Visi būvę sąjungininkai galėtų pasiimti atsakomybę apsaugoti jo laisvę.

Gyvenimas sudarė tokią situaciją, tad reikia tą situaciją suprasti ir atitinkamai ją sureguliuoti. Sėdėjimas ant ugnikalnio viršūnės nepanaikins ugnikalnio. Priešingai, ugnikalnis gali padaryti žalos sėdinčiajam.

Kas Naujo Pasaulyje

Jungtinių Valstijų mokslininkai, liūdydami kongresiniame subkomitete atominės energijos reikalams, nupiešė baisų vaizdą, kas atsitiktų su amerikiečiais, jeigu įvyktų atominis karas ir Jungtinės Valstijos būtų smarkiai užatakuotos atominėmis bombomis.

Pirmiausia, milijonai amerikiečių žūtų. Likusieji būtų susilpninti radiacijos. Atominio karo pasekos siektų kelias kartas. Daugelis sirgtų kaulų vėžiu ir liukemija. Daug vaikų gimtų nesveikais. Tie visi negerumai pasireikštų per 30 kartų.

Dr. Hardin B. Jones iš Kalifornijos universiteto sakė, kad pusė iš likusiųjų mirtų pasekmių. Net ir tie, kurie išliktų, nebeturėtų geros sveikatos.

O kad amerikiečiai turėtų apsigynimą nuo atominės bombų, nei vienas militarinis lyderis nėra to tvirtinęs. Priešingai, visi pripažįsta, kad transkontinentinėms balistinėms bomboms kelio negalima pastoti.

Tas sakyte sako amerikie-

čiams, kad jiems patiems reikia susivaldyti grumojus kitiems atominėmis bombomis. Geriau visus atominis ginklus sunaikinti. Nes jie grumuoja ne tiek kareiviams frontuose, kiek civiliams miestuose.

Argentinos militariniai lyderiai privertė prezidentą Frondizį perorganizuoti ministrų kabinetą. Naujas kabinetas bus dešinesnis.

Atrodo, kad militaristams nepatiko buvęs kabinetas. Jis buvo jiems "perkairus", jie nepasitikėjo. Jie kaltino, būk Frondizis esąs susitaręs su peronistais ir komunistais.

Pietų Amerikoje, kaip atrodo, generolai ir pulkininkai diktuoja, kokios vyriausybės turi būti. Tos, kurios jiems nepatinka, negali ilgai laukti.

Kinijoje siaučia baisūs potvyniai. Šimtai tūkstančių žmonių buvo priversti apieiti namus. Arti dviejų šimtų žmonių žuvo. Milijonai akėrių ryžių ir kitų javų apsemti vandens.

Didžiausi nuostoliai padaryti apie Kantoną, pietinėje Kinijoje.

Gegužės mėnesį labai didelis potvnis buvo Uragvajuje. Tenai labai daug gyvulių prigėrė.

Tuo tarpu kitose pasaulio dalyse siaučia didelė sausra.

Alžirijoje karas tebesitęsia. Aną dieną įvyko didelis susikirtimas netoli Bone prieplaukos, rytinėje dalyje. Francūzai giriasi užmušę 31 sukilėlių.

Nežiūrint to, kad francūzai dažnai pasigiria užmušę daug sukilėlių, sukilėlių armija nuolat didėja. Dabar ji turinti jau 100,000 neblogo išlavintų ir ginkluotų kovotojų. Sukilėlių kontrolė yra du trečdaliai Alžirijos. Francūzai kontroliuoja miestus ir pakraštį prie Viduržemio jūros.

Jungtinių Valstijų valstybės sekretorius, sugrįžęs iš Genevos, nukalbėjo labai pesimistiškai apie užsienio reikalų ministrų pasitarimą. Jis teigė, kad nieko gera iš to pasitarimo negalima tikėtis. Bet visai kitaip kalbėjo Britanijos užsienio reikalų ministras Lloyd.

Jis savo raporte sakė, kad dar yra vilties prieiti tam tikrų susitarimų ir padėti pagrindą viršūnių konferencijai.

Pasitarimas, sakė jis, nesužlugo. Jis bus atnaujintas ir galimas daiktas, kad po pertraukos bus šis tas sutarta.

Jungtinės Valstijos darysiančios požeminius atominis bandymus vienos, jeigu Tarybų Sąjunga nesutiks dalyvauti, sako JAV atominis viršininkas Josn A. McCone.

Gidri, tokie bandymai esą reikalingi tikslu pagerinti būdus susekimui požeminių eksplozijų.

Generolas De Gaulle siūlo Italijai sudaryti Viduržemio saugumo paktą. Į tą paktą turėtų įeiti Francija, Italija, Ispanija ir Moroka.

Jis užsiminė italams, kad Francija greitai laiku bus priimta į atominį jėgų "klubą" ir tokiu būdu taps tvirtove Viduržemyje.

Britai paliosavo Dr. Fuchsa, kurs buvo nuteistas kalėjimui būk tai už išdavimą atominį paslapčių rusams. Jis buvo nuteistas 14 metų, bet paleistas išbuvus 9 ir pusę metų.

Jis išvyko į Rytinę Vokietiją.

Ir Vėl Pavasaris

Jonas Kaškaitis

Ploni pūakai — tinkliukai žalsvo šydo —
Priglundę gaubia krūmus ir miškus:
Tuoj pumpurai išsišiepė — pražydo...
Ir čiuaba ulba! Oras toks traškus!
Laukan, laukan! Nušvitę kviečia lankos, —
Nusitiesė aksomo kilimai...
Bėgioja, šoka, vingiuoja, rangos
Spartuoliai gyviai — čirkščioja linksmai!
Lauke ir aš: tolyn, tolyn vis moja
Saulėtos erdvės, šypsena gamtos:
Širdy džiugu — lėkte net lekia kojos —
Rod's, suplazdės sparnai, kaip kitados!...
Pilnai, lengvai kilnojasi krūtinė, —
Pavasaris sužadina darban:
Ir mylima vaidenasi tėvynė, —
Kad jai talkon! bet... tai svaja ir gan.
Tegul svaja... pavasario ryto —
Šalių saugumo, sambūvio, taikos...
Tuoj nuo pečių akmuo tau nusirito, —
Taikos ištroškę broliai nemiegos!
Lai šitokios pavasarinės viltys
Mus pasaulinēn sutelkia talkon!
Lai sutrupės imperialistų iltys, —
Ir laisvos tautos eis bendron vagon!
O taip ir bus! Žinokim, brangūs broliai!
Laikykim tik pavasarį galvoj:
Tik droškim bendrą atkirtį lig tolei,
Kol šalys pražydės plačioj talkoj...
Lai plinksi mūs širdy šventa liepsnelė,
Lai neviltes tamsoj ji neužges!
Ir vis gyvent, mylēt, kovot mus kelia:
Ji pro miglas į saulę mus nuves!
Skambėk, žydėk, gairus pavasarėli,
Sužadink drimbos, tinginius visus, —
Kad iš letargo stropiai atsikėlė,
Zygiuotų ten, kur karžygis drąsus.

Pastabos

Tenka dar pasidžiaugti dėl gerai pavykusio LB metinio pikniko. Pasidžiaugti ir dėl to, kad žmonių buvo daug, ir kad visi buvo geroje, linksmoje nuotaikoje.

Sis, kaip ir praėjusieji LB piknikai, dar ir dar kartą parodė, kad pažangūs Kanados lietuviai, bei mūsų geri kaimynai iš pietų, tvirtai stovi su Liaudies Balsu ir yra pasiryžę visomis išgalėmis remti, kad jis galėtų dar ilgai gyvuoti.

Visa tai džiugina. Bet kitaip ir negali būti. Liaudies Balsas mums yra reikalingas ne tik dėl žinių teikimo. Jis yra ir visų pažangių Kanados lietuvių jungėjas. Be jo mes išskirtume, o gal ir išnyktume, nepalikdami net savo vardo, kad buvome gyvi; kad troškome savo tautai ir visuomenei taikos, šviesesnio rytojaus.

Liaudies Balsas sujungia mus visus į vieną kultūrinę, pažangių lietuvių šeimą.

Daug kas manęs piknike teiravosi apie Liaudies Balsą padėti.

O padėtis tokia: vienas pašėlusiai brangsta; gerai apmokamų skelbimų mums neduoda, — o mūsų linotipas senas, nusidevėjęs. Reikėtų jo dalis atnaujinti, išmainyti, bet tas kainuotų kelis tūkstančius dolerių. Jų nėra. Tad lopome po truputį. Šįmet išmainėme keletą būtinai reikalingų iškeisti dalių, o kitos lieka ateičiai.

Taigi, parama laikraščiu visados reikalinga ir labai gerai daro tie, kurie pasi- stengia LB paremti savo auka.

Karališkos didenybės Kanadoje lankosi jau ne pirmą sykį.

Dažnai ir daug jų čia lankosi.

Tik anksčiau tie karališki vizitai neiškeldavo viešumon žmonių opinijos.

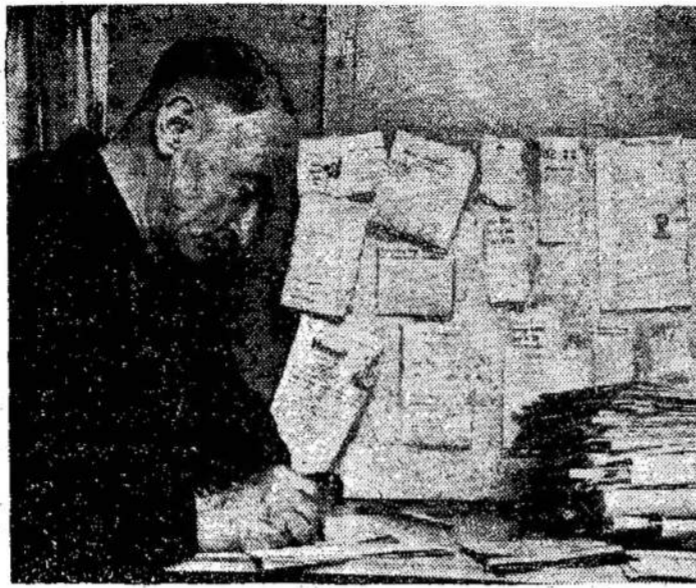
Spauda ir radio būdavo užkišta garbinimais, o tikroji liaudies opinija taip ir likdavo po paliepe.

Niekas jai neleido iškilti viešumon.

Tik šiais metais, Joyce Davidson per amerikiečių TV pareiškimas, jog ji, kaip ir dauguma kanadiečių, nepaiso karalienės atsilankymo, — staiga atvėrė duris dėl liaudies opinijos iškilimo viešumon.

Ji tuo savo pareiškimu, lyg dangtį pakėlė nuo kun- kuliuojančio puode vandens.

Dabar visi pamatė, kad

Arthur L. Phelps, CBC Neiborly News programos balsas, turi du anūkus, kurie dažnai, norėdami jam "pa-

dėti", išvaro jį treilerį užpa- kalyje namo. Čia jis mato- mas tame treileryje prie sa- vo darbo.

Ką Kiti Rašo

Susitarti būtina

Po prakalbos San Francis- co mieste, vice prezidentui Niksonui kas tai pastatė klausimą: Ar verta tartis su Tarybų Sąjunga? Nikso- nas atsakė:

"Nei JAV, nei bile kuri ki- ta šalis negali rizikuoti iš- sprendimą nesutikimų jėga.

"Tas baisus dalykas, ka- ras gali įvykti kada visi ku- riuos tai liečia, nenori tar- tis".

Taigi, tartis su Tarybų Sąjunga yra būtina. Nedasi- leisti naujo karo yra pats svarbiausias klausimas da- bar visai žmonijai.

Niksonas tuojau vyks į Maskvą. Jis dalyvaus atida- ryme JAV industrinės paro- dos ten. Jis noris važinėti po TSRS net ir po Sibirą. At- rodo, jis gaus TSRS pritari- mą tam. Už tai šalin bus leista kam nors iš TSRS vir- šūnių atvykti pavažinėti.

Reikia tikėtis, kad Nikso- nas naudos savo misiją Maskvon ir politiniam reika- lam.

Įdomu, kad vice presiden- tas nesigiria, "mes galim vi- sus suplikti". Jis mato, kad karas būtų visiems pragaiš- tingas.

— Vilnis

Reikšmingi balsavimai

Vėlesniu laiku įvykusių rinkimų keliose šalyse pasė- kos yra įdomios ir dideliai reikšmingos.

Singapore kairieji laimėjo

puode vanduo tikrai kunku- liuoja.

Iš tų laiškų, kuriuos To- ronto Star patalpino, labai aiškiai matosi, kad liaudies opinija griežtai skiriasi nuo Kanados valdovų pažiūrų ir nuomonės apie karališkąjį sostą ir vizitus.

Z. Janauskas

daugumą parlamente.

Sicilijoje kairesnės parti- jos laimėjo daugumą.

Kitoje Italijos provincijoje komunistai ir kairieji so- cialistai irgi laimėjo.

Graikijoje du miestai išsi- rinko komunistų remiamus mėtus.

Kairiųjų laimėjimas Grai- kijos sostinėje, Atėnuose, ypač yra svarbus. Graikijos vyriausybė uoliai remia Va- karų politiką. Komunistai žiauriai persekiojami. Bet ir to neveizint, sostinės mē- ras yra kairiųjų žmogus — Angelos Coukalas (Tsuoka- las).

Piraeus miesto mēru irgi išrinktas kairiųjų kandida- tas Pavlos Dedidakis.

V. Andrusis

K. Marksas

Šiomet sukanka 140 metų nuo Karlo Markso gimimo. Socialistiniame pasaulyje šios sukaktuvės atžymimos iškilmingais mitingais, pa- skaitomis, kultūriniais vaka- rais... Lietuvoje taip pat vyksta atžymėjimai.

Lietuvos TSR Mokslų Aka- demija minint K. Markso gi- mimo 140-ąsias metines išlei- do knygą vardu "Su Mark- sizmo Vėliava". Akademijos viceprezidentas J. Žiugžda knygoje pabrėžia: "K. Mark- so vardas visiems amžiams į- ėjo į žmonijos istoriją, į darbininkų klasės, į visų dar- bo žmonių išsivaduojamų siekimų kovų istoriją... K. Marksas atskleidė kapitalis- tinės visuomenės atsiradimo, jos vystimosi ir žlugimo dė- snius. Jis moksliskai pagrin- dė kapitalizmo žlugimo nei- švengiamumą ir jo pakeiti- mą beklase visuomene..."

Nūdien virš trečdalis pa- saulio po marksizmo vėlia- va. Šimtai milijonų žmonių pusiau kolonialėse šalyse ir išsivysčiusiose kapitalizmo

šalyse marksizmo vėliava kelia vis aukščiau ir aukš- čiau.

Atsižvelgiant į istorijos vystymosi tempą, nei kiek nenuostabu bus, jeigu neuž- ilgo ant viso žemės kamuolio suplevėsuos marksizmo vėliava. Kito kelio žmonijai pasiliuosavimui iš išnaudo- tojiškos santvarkos nėra.

Marksizmo idėjos plečiasi kaip nesuvaldomas prerijose gaisras. Nėra jėgos, kad kas jas užgesytų.

— S. J. Jokubka

Begėdžių Plepalai

Keliraklų, menševikų ir smetonininkų spauda dar kartą paliejo daug veidmai- ningų ašarų dėl prieš 19 me- tų birželio mėnesyje įvykių Lietuvoje. Ta proga jie dar kartą storai apspiaudė mūsų senąją tėvynę ir prisiekė niekadoms nedovanoti Lietu- vos žmonėms už nusikraty- mą ponų, kapitalistų ir kuni- gų viešpatavimo.

Pavyzdžiui, Chicagos ku- nigų "Draugas" suriko: "Lietuvis savo krašte šian- dien yra vergas, neturįs jokių teisių". Nepasako, kad tik ponas ir išnaudotojas ne- beturi jokių teisių, o visas teises turi darbo žmogus.

Bet gal toliausia nuvažia- von menševikų "Naujienos". Ta proga, tik kitais žodžiais, jos vėl suriko: "Trys valio už Hitlerio legionus!" Su nesuvaldomu džiaugsmu pats "N." redaktorius šau- kia:

"Tas pasibaisėtinas depor- tacijos laikinai sustabdė ka- ras, kuris netruks (1941 m. birželio 22 d.) kilo tarp So- vietų Sąjungos ir Vokietijo- s".

Vadinasi, širdingas ačiū Hitleriui, kad pradėjo ant Lietuvos sėti mirtį. Vadinasi, ačiū Hitleriui už išskerdimą Lietuvoje 700,000 žmo- nių ir sunaikinimą krašto. Jis, mat, sulaukė tas "pasi- baisėtinas deportacijas". Vietoje deportuoti, jie lietu- vius masiniai skerdė! Gri- gaičiui tai patiko! Visame tame savo ilgame editoriale (birželio 13 d.) jis niekur nė vienu mažiausiu žodeliu ne- pasmerkia Hitlerio ir jo pra- vestų Lietuvoje skerdynių!

— A. Bimba

Kelia protestus ir gana!

Mes jau rašėme, kad Los Angeles miesto kai kurie lietuviškos parapijos "nenuo- ramos" dar vis nesiliauja "baderiavę" aukštosios ka- talikų dvasininkijos dėl baž- nyčios, kuri buvo pastatyta lietuviškais doleriais. Dabar tą bažnyčią bando padaryti jau ne lietuviška, o "terito- rine", atsielit, tarptautiška — kas nori, ten meldžiasi, kas meldžiasi, turi būti parapi- jonimis.

(Pabaiga ant 11 pusl.)

ŠYPSENOS

Jis nemelavo

Samdytojas klausinėjo darbo ieškantį žmogų.

"Kaip ilgai jūs dirbote paskutinėje įmonėje?"

"Penkiasdešimt metų", at- sakė darbininkas.

"Kiek dabar tau metų?"

"Trisdešimt penki".

"Kaip tu galėjai išdirbti 50 metų, kuomet tau tik 35 metai?" stebisi samdytojas.

"Dirbau daug viršlaikio".

Uždara "šapa"

Vieno biznieriaus aštuo- nių metų sūnus užklausė to- kio pat amžiaus mergaitę, ar ji sutiktų tekėti už jo, ka- da jie bus užaugę.

"Labai atsiprašau", atsakė mergaitė. "Visai nejmanoma, Mūsų šeimoje vedasi tik tai giminės. Mano tėvas vedė mano motiną, mano senelis vedė mano senele, o senelio senelis vedė taipgi artimą mano giminę".

Jų nebėra

Viena leidė, nenorėdama, kad jai patarnautų jos ne- mėgiamas patarnautojas, pareikalavo iš restorano ve- dėjo, kad jis paskirtų jai ki- tą, gudresnį.

"Labai atsiprašau", tarė vedėjas, "bet visi gudresnie- ji matė jus įeinant".

Nesijuokit

Ryšium su karalienės vizit- tu, vyriausybė paleido iš Kingstono 101 kalinį, dau- geliui bausmę sumažino.

Bet ką gi mes ryšium su tuo gausime, niekad nebuve nusidėjėliai? Veikiausiai pa- didins taksus, nes tokie vizi- tai daug kainuoja.

J. Kardelis savo gazetoj šaukia, kad "JAV sekreto- rius Christian Herter buvo priverstas pareikšti, kad Maskvos siūlymai rodo tik- tai viena, kad ji nori Berly- ną pasigrobtį".

Jei taip, tai kam ji siūlo taiką abiem Vokietijon le- svetimų jėgų ištraukimą?

Toronto miesto "tėvai" pasikėlė algas \$1,000 į me- tus, bet majoras ir keli kiti neimsią to tūkstančio.

Atrodo, kad dar ne visi miesto ponai netekę gėdos jausmo.

"Lietuvių bendruomenė yra tiek tvirta, kiek lietuvių pritaria jai ir jos tikslams", sako Gediminas Galva.

Kadangi rodos tik 1,200 tedalyvavo tos bendruome- nės viršininkų rinkimuose, tai neatrodo, kad lietuvių pritarų jai.

Dr. Šaipokas

"Stebuklai" ir Jų Paslaptys

Mano senas bičiulis, ne-nuorama smalsuolis Bronius Liepa, perskaitęs kažkur rastą nušiuosią dvasininkų išleistą knygukę apie stebuklus, mirktelėjo ir atsidusęs tarė:

— Visai išnyko stebuklai dabar. Anksčiau tai visokių dalykų atsitikdavo.

Aš griežtai užprotestavau:

— Netiesa, drauguži! Yra stebuklų ir dabar. Yra! Aš tau galiu juos parodyti. Per vieną valandą pamatysi beveik tiek, kiek jų padaryta per tris tūkstančius metų.

Bronius Liepa, strazdanosis berniukštis, pažūrėjo į mane:

— Ar kartais jūsų neįtikio saulės smūgis?

Aš, netaręs nė žodžio, griebiau jį už rankos ir išsišėpiau. Už gero pusvalandžio mes jau sėdėjome tamsiame, uždangstytais langais kambarėlyje, pas mano pažįstamus studentus.

— Atleiskite, — atsiprašė dėl tamsos mūsų šeiminkai. — Mes bemantant žvakės uždegėme.

Pastatė ilgose žvakidėse iškistas keturias žvakes.

— Degtukų turite? — paklausė.

— Ne, — atsakėme.

— Tai eisime į virtuvę pašaukti.

Kai jie išėjo, mes kurį laiką tylėjome. Staiga Liepa pašoko, išsižiojo, išvertė akis.

— Žiūrėkite, viena žvakė užsidegė... pati!

Tikrai, mano bičiulio nuostabai, greitai viena po kitos užsidegė ir likusios žvakės.

— Vaje! — suplojo jis rankomis. — Visai toks pat stebuklas, kaip rašė toje knygėlėje, prieš didįjį karą Šiluvos bažnyčioje buvo atsitikęs!..

— Teisingai, — pasakė žyposdamiesi grįžę šeiminkai. — Taip būdavo ne vien Šiluvoje. Kunigai tą "stebuklą" ne kartą rodė visose Europos bažnyčiose. Jis daromas paprastai: žvakės dagtis įtrinama fosforo tirpalu. Po kurio laiko gali suliepsnoti ne tik žvakė, bet ir kiti degamieji daiktai...

Taip mums besikalbant, staiga sugriauzdė perkūnas. Vieną, antrą, trečią kartą... Tai stipriai, tai silpnėdamas. Pažvelgėme į lauką: saulė žeme ridinėja, nė vieno debesėlio danguje. Nesėpėjome atsikvošėti, gi žiūrime — kampe stovinti rūsti seno vyskupo statula praverko kruvinomis ašaromis. Rieda iš akių ašaros... Šiurpas, matau, nuėjo Broniui per nugarą... Vėl sugriauzdė perkūnija...

Dar nebaigę verkti vyskupo statula, kaip ant sienos, kur kabėjo nukryžiuotojo paveikslas, iš vinimi pervertos rankos pradėjo tekėti kraujo srovėlė... Bronius Liepa nustebejęs priėjo prie paveikslas. Perbraukė pirštu. Ant piršto paliko kraujota dėmė.

— Čia tai bent! — švilptelėjo jis ir tuojau prisiminė motinos pasakojimą, jog dar neseniai, 1950 metais, taip verkė vienoje Vilniaus bažnyčioje, ne taip labai seniai raudėjo Liubline Marijos statula... 1948 metais vienoje Panevėžio bažnyčioje pradėjo iš paveikslas tekėti kraujas.

— O griausmas, griausmas iš giedro dangaus!

— Taip anksčiau atsitikdavo tik bažnyčiose per mišias, — paaiškino vienas studentas. — Jei tik žmonės per mažai aukodavo bažnyčiai ar neklausydavo ponų, tuojau ir griausdavo... Kunigai aiškino, kad čia pats dievas... neklausydami grūmojasi!

Staiga vėl sugriauzdė. Stačiai po mūsų kojomis. Žiūrėdami į išbalusį mano bičiulį, šeiminkai kvatojosi.

— Nieko čia juokingo! — buvo besakęs Bronius, tačiau jį vėl nutraukė.

— O vis dėlto labai juokinga! Juk ištikus amžius tokiomis būdais baugino, visokiomis prietarais raizgė dvasiškią tikinčiuosius... Pažiūrėk...

Ir dideliu mano bičiulio nusivylimui, stebuklai virto paprasčiausiais cheminiais bandymais. Paaiškėjo, kad griausmas arba, teisingiau, perkūnijos imitacija prie altoriaus būdavo daroma taip: bertoletu druską sumaišydavo su siera. Užtenka nedidelio sukrėtimo už altoriaus ir... "pekūnija".

— O krauju raudanti statula? O kraujas iš paveikslas rankos? — nenurimo Liepa.

— Nieko stebuklingo čia nebuvo, nėra ir nebus! Žiūrėkite, — paaiškino mums, — iš kitos statulos pusės į akis pragrėžiamos dvi skylutės, į jas įstatomi stikliniai vamzdeliai, užkimšti vata. Į šiuos vamzdelius pripilama amonio rodanido ir įlašinama geležies druskos. Vyksta greita cheminė reakcija, išskirianti normalaus kraujo spalvos medžiagą — kraujo druską. Toks "kraujas" lėtai prisisunkia pro vatą ir rieda iš akių per statulos skruostus. Toks pat "stebuklas" įvyksta ir su paveikslas rankos "kraujavimu".

Mums besipiktinant, kad taip įžūliai ir begėdiškai dvasininkai mulkina tamsius

žmones, šeiminkai užtraukė lango užuolaidą ir kambarėje vėl pasirodė visai tamsu.

— Čia dabar kas? — iš naujo apstulbintas klestelėjo į kėdę bičiulis.

Priešais mus, ant sienos, tamsoje staiga pasirodė šviečianti ranka. Ji pakartojo biblijos "stebuklą". Neva, vienam žiauriam vadovui prieš tris tūkstančius metų tokia ranka parašė žodžius: "Mane, tekel, fares!"

Žodžiai ir ranka neišnyko. Kai vėl atitraukė užuolaidą, Bronius Liepa silpnu balsu paprašė:

— Doukite atsigerti...

— Tuojau, — atsakė šeiminkai.

Jie pripylė iš grafino stiklinę skaidraus vandens. Liepa pakėlė stiklinę su vandeniu prie lūpų ir... vėl pradėjo. Skaidrus vanduo pavirto... vynu! Iš nustebeimo Liepa atsirėmė į kažkokią knygą.

— Atsargiai, tai evangelija, — perspėjo jį.

— Na, tai kas? — lyg pyktelėjo Liepa. Ūmai jo akių vyzdžiai dar plačiau išsiplėtė: — O čia kas? — riktelėjo.

Atsitiko štai kas: savaimė pradėjo degti evangelijos lapas. Po kelių minučių pamatėme klaurą puslapį su išdegsiu kryžiumi... Mano bičiulis atsistojo ir prisiglaudė prie sienos.

— Atsargiai, — perspėjo jį, — ištepsite sieną...

Liepa sumišęs paraudo.

— Na, matote, taip ir atsitiko! Prašau, dabar nuvalykite, — nepatenkintas susiraukė vienas iš šeiminkų, paduodamas drėgną skudurėlį.

Susigėdęs draugužis pradėjo valyti sieną ir staiga vėl apstulbo. Ant sienos išryškėjo raidės: "Artinasi dievo bausmė!"

— Na, čia vėl kas?

Apie ugninę ranką, rašančią švytinčius žodžius, iki šiol bažnyčiose kunigai griauzdėjo. Apie vandenį, virstantį vynu, taip pat dažnai kalbama... Dar ne taip seniai, pamokslas metu, staiga "stebuklingai" išdegdavo evangelijoje kryžius. Kunigai sakydavo, jog tai dievas įrodo evangelijos šventumą ir neklaidingumą. Didelei žmonių grupei matant, remontuojant ar puošiant bažnyčias, atsirasdavo paslaptingi užrašai. Kaip juos išaiškinti?

O visa tai nepaslaptinga. Studentai mums atskleidė "paslaptingo uždangą".

— Stebuklingą ugninę ranką, kuri rašo paslaptinius žodžius, lengvai gali padaryti kiekvienas. Paimkite faneros lapą ir baltojo fosfo-

ro tirpalu ant anglies disulfido nupieškite ranką, pasukum žodžius. Anglies disulfidas išgaruoja, o likęs fosforas dėl oksidacijos įkais-ta ir stipriai švyti.

Tokiu būdu išdega ir kryžius lape. Vanduo "vynu" dar paprasčiau virsta: stiklinėje vandens reikia ištirpinti nedidelį kiekį amonio rodanido. Gautą tirpalą, kuris nekeičia vandens spalvos, parūkstinkime ir "laiminimo" ar kitu metu nežymiai įmeskime mažą geležies druskos kristalą. Vanduo "pavirs" vynu...

— O užrašas sienoje? — paklausėme.

— Pats naiviausias "stebuklas". "Simpatiniu rašalu", kuris tuojau pranyksta (tai yra švino druska), parašai ką nori ant popieriaus ar sienos. Kai reikia, patepi tą raštą natrio sulfidu ir... raidės vėl išryškėja... Tuo rašalu naudodavosi ne tik kunigai, bet ir samokslininkai bei šnipai...

Mes kurį laiką patylėjome. Staiga aš prisimiau Vilniuje, Girkalnyje ir kitose Lietuvos bažnyčiose bei Lenkijoje ir Čekoslovakijoje plačiai pagarsėjusius šventų paveikslų atsinaujinimus. Kaip tai atsitinka?

Vienas tudentas pakilo ir atnešė seną, pajuodusį, tiesiog nežiurimą paveikslą. Po to iškilmingai pakėlė rankas į "dangų".

— Fokus, mokus! — pasakė ir perbraukė ranka per paveikslą. Paveikslas po minutės pasidarė... naujas, šviesus, aiškiai įžiūrimas... "Stebuklas" labai paprastas. Seniau tapyboje naudodavo švino dažus, nuo kurių paveikslas ilgai pajuduoja. Po to užtenka per jį brūkštelėti vandenilio peroksido suvilgintu skudurėliu, ir jis pašviesėja.

Išeinant šeiminkai mums padovanojo po puokštelę baltų gėlių. Kai, užsilvilkę apsiaustus, pasilenkėme jų pasiimti, baltos gėlės pavirto raudonomis...

— Čia dabar kas? — vėl nustebo Liepa. — Stebuk-

lingas gėlių atsimainymas?

— Taip, visai toks, koks įvyko prieš karą vienoje Skapiškio valsčiaus bažnyčioje, — maloniai atsakė šeiminkai.

— Prašau, paaiškinkite, kaip tai atsitinka?

— Tam reikalui gėlės persunkiamos įvairiais indikatoriais. Indikatoriai — tai medžiagos, kurios, paveiktos šarmais arba rūgštimis, keičia savo spalvą. Jeigu baltas gėles persunkime fenolftejinu ir silpnu vario sulfato tirpalu, o po to nežymiai apipurkime natrio šarmo ir amoniako mišiniu, gausime raudonų ir mėlynų spalvų gėles...

— O dar daugiau stebuklų galite padaryti? — paklausėme.

— Galime pakartoti visus, kokie tik buvo "įvykę" nuo pasaulio sukūrimo, — nusi-juokė šeiminkai.

— O kas jūs tokie būsite? — vėl paklausė šeiminkų Liepa.

— Aš, — nusilenkė vienas, — Arvydas Juodviršis, Kauno Politechnikos instituto trečio kurso studentas.

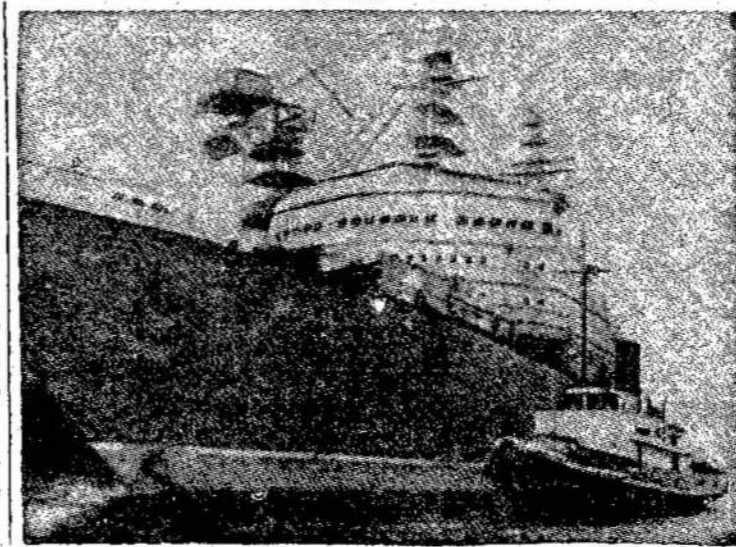
— Aš, — prisistatė ir antrasis šeiminkas, Gediminas Beržinskas. Prašome dar apsilankyti... Mums labai plojo fabrikuose, Vilki-jos rajono kolūkiuose, mokyklose, tarybiniuose ūkiuose, kur šiais "stebuklais" iliustravome lektorius paskaitas... O dabar viso gero!

Mūsų dienomis šiuos absurdiškus "stebuklus" gali padaryti kiekvienas žmogus, bent kiek susipažinęs su chemija. Tai dar kartą patvirtina mokslo teigimą, kad tiek visi "stebuklai", tiek visos religijos yra sukurtos pačių žmonių vaizduotės. Visa, kuo mulkina kunigai prietaringus žmones, yra paprasčiausi gamtiniai reiškiniai. Juos gali pakartoti ne tik studentai, bet ir mūsų vidurinių mokyklų chemikai.

Vyt. Misevičius

Kaunas.

(Lietuvos Pionierius)

Stalingrado mieste vystosi laivų statyba. Statomi tankeriai, kurie gali talpinti 3-

300 tonų aliejaus. Jau keili pastatyti, o dviejų kitų groblai jau sunerti. Nuotraukoje: vienas iš tokių laivų.

“Tautos Valia”

Rašo N. AUKŠTUOLIS

Tėviškės Žiburiai birželio 25 dienos laidoje išdrožė pamokslą apie “tautos valią”. Kaip ir galima tikėtis, didžiausias tautos valios priešus suranda už “geležinės užuolaidos”. Ypatinai ta tautos valia buvus sumindžiota Lietuvoje, kuomet buvo įsteigta tarybinė respublika.

Perskaičius tą Tėviškės Žiburių pamokslą, kyla klausimas, kas gi iš tikrųjų yra tauta? Kaip pamenam, Lietuvos žmonės buvo balsavimo keliu išsirinę valstiečius liaudininkus ir socialdemokratų. Tėviškės Žiburių dabar garbinamos demokratijos akimis žiūrint, tai buvo tautos valios išreiškimas. Bet kas paskui atsitiko? Juk garai pamenam, kad tą žmonių rinktą valdžią krikščionys demokratai ir tautininkai smurtu nuvertė ir užkrovė žmonėms “tautos vado” diktatūrą. Tėviškės Žiburiai matyti laiko irgi tautos talios išreiškimu. Smurtininkų valdžia tuoj sušaudė keturius komunistų lyderius. Tai irgi, tur būt, Tėviškės Žiburių akimis žiūrint, buvo tautos valia?

Taipgi, buvo tokių, kuriems hitlerininkų bombų sproginiai, kaip raportavo ponas Ancevičius iš Berlyno, skambėjo laisvės varpais. Atrodytų, kad prie tų priklauso ir Tėviškės Žiburių vadovai. Bet šios gėdos negalima primesti visai tautai.

Buvo sukilimas, buvo tokių, kurie padėjo hitlerininkams, bet juk buvo dar daugiau, kurie kovojo prieš hitlerininkus ir jų sėbrus. Jei Tėviškės Žiburių miško broliai puldinėjo naktimis ir žudė lietuvius, tai tuo pat kartu kiti dirbo, kad atstacius sugriautą kraštą, atstacius meno ir kultūros įstaigas. Kurie gi buvo geresni tautiečiai? Ar tie, kurie naikino tautiečius dėl to, kad nepatiko jų santvarka, ar tie, kurie gavino karo sugriautą šalį?

Kiekviena tauta yra iš dviejų dalių: liaudies ir išnaudotojų. Apgailėtina, kad tos pačios tautos žmogus neturi gėdos išnaudoti silpnę žmogų. Bet taip yra. Ir ne kas kitas, kaip toks tų žmonių siurbeliškas nusistatymas, atsakomingas už tai, kad vienos tautos žmonėms reikia grumtis tarpusavyje.

Lietuvos liaudis pergyveno sunkius laikus savųjų siurbelių naguose. Jie, pasigrobę galią smurto keliu, spaudė darbo žmogų, kaip išgalėjo. Svetimi, o ne savi, padėjo liaudžiai išsivaduoti iš “tautos vado” jungo.

Jeigu tauta laikyti tą ma-

žą sauja išnaudotojų, kurie dabar atsiminę gerus laikus verkšlena, tai taip, Tėviškės Žiburiai kalba teisingai. Bet tik kvailys gali sakyti, kad ta maža sauja yra visa tauta. Tai trupiniai tautos. Trupiniai, kurie vienu tarpu buvo užsikorę ant liaudies sprando smurto keliu.

Kam jau kam, bet Tėviškės Žiburiams visai netinka kalbėti apie tautos valią. Žmonės dar neužmiršo 1926 metų, kada krikščionys demokratai ir tautininkai vykdė “tautos valią” versdami žmonių balsavimu išrinktą valdžią.

Visi “vaduotojai”, nežiūrint kurios tautos ar šalies jie nebūtų, priklauso tai kategorijai. Visi yra buvę savote tautiečių valios niekintojai ir sauvaliautojai.

Tas faktas, kad tie visi “tautos valios” reišėjai yra atsidūrę už tautos ribų, yra geriausias įrodymas, kad jie neturi tautos simpatijos ir nėra joki tautos valios reišėjai.

Į New Yorke atidaromą tarybinę parodą numato išvykti koncertuoti Lietuvos TSR nusipelnusio dainų ir šokių liaudies ansamblio grupė. Ją sudaro šešios poros šokėjų ir penki muzikantai. Šokėjai atliks lietuvių liaudies šokius: “Klumpakojį”, “Gaidį”, “Rugučius”, “Lenciūgėlį” ir “Kubilą”. Muzikantai pagros B. Dvariono “Prie ežerėlio”, J. Švedo “Piemenėlio dainą” ir kt. Pasirodys ir kanklių trio, visas kolektyvas gros skudučiais. Nuotraukoje: Šokėjai atlieka lietuvių liaudies šokį “Rugučiai”.

Mokslo Klausimais

Zemės Plutos Judėjimo Tyrimas Lietuvoje

VILNIUS. — Monkslininkus seniai domina klausimas apie ryšį tarp žemės apledėjimų senovėje ir Žemės plutos judėjimo. Didelį tyrimo darbą šioje srityje atlieka ir Lietuvos TSR Mokslų akademijos Geologijos ir geografijos instituto mokslininkai. Geologijos - mineralogijos mokslų kandidatas V. Gudelis papasakojo apie atliktą darbą.

— Tiriamuoju klausimu, — pasakė V. Gudelis, — yra dvi pagrindinės mokslininkų pažiūros. Glaciozostazinės teorijos šalininkai laiko, kad Žemės plutos judėjimas, vykęs vėlyvuosiu ledynmečiu ir poledynmetyje paskutinio apledėjimo teritorijoje, susijęs su ledo masių išnykimu. Jų nuomone, dėl to ir pakilo Žemės pluta. Kiti tyrinėtojai sieja stebimą Žemės plutos judėjimą priežastį su procesais, vykstančiais poledynmetyje.

Mūsų gi atlikti tyrimai leido padaryti išvadą, kad Žemės plutos judėjimas poledynmečio laikotarpiu vyko dviem būdais. Žemės išsilaisvinimas nuo ledų dangos sukėlė sparčius, stangrius Žemės plutos deformavimus, po kurių sekė lėtesnės, tačiau ilgai trunkančios elastingos deformacijos, kurias sukėlė procesai, vykstantys Žemės poledynmetyje. Mūsų nuo-

mone, šie poplūčio procesai paveldėti nuo senesnių geologinių laikų ir susiję su poplūčio medžiagos išsiplėtimu. Tokiu būdu, poledynmečio Žemės plutos vertikalinius judėjimus daugiausia sąlygojo tektoniniai procesai, susiję su poplūčio sluoksniu. Ledininiai apkrovimai ir ledynų nuslinkimai vaidino antraeilį vaidmenį, sukeldami trumpalaikius, bet sparčius Žemės plutos deformavimus, kurie paveikė apledėjimo teritorijos hidrografinio tinklo formavimosi pobūdį.

Tokios išvados mes priėjome eilės tyrimų išdavoje. Mes smulkiai išanalizavome senovines Baltijos jūros kranto linijas ir jų deformavimąsi, atsižvelgdami į paskutiniojo apledėjimo ledyno krašto traukimąsi. Mums pavyko nustatyti šį dėsningumą. Tuoj po to, kai apledėjimo teritorija išsilaisvindavo nuo ledų masių, Žemės pluta sparčiai ėmė kilti paskui besitraukiantį ledyno kraštą. Kai ledynas nustodavo trauktis ilgesniam laikui, Žemės plutos pakilimas sustodavo ir tam tikrame nuotolyje nuo ledyno krašto Žemės pluta net tam tikru mastu įsigaubdavo. Tokiu būdu, ledynas tartum kontroliavo Žemės plutos svyravimo judėjimus.

Išsiaiškinti klausimą, kaip ledynas veikė į Žemės plutos judėjimą, padėjo taip pat

Lietuvos upių tinklo vystymo istorijos tyrimas. Respublikos teritorijoje aptikti ryškūs trijų ilgų paskutiniojo ledyno traukimosi sustojimo pėdsakai. Juos išreiškia taip vadinamieji kraštiniai ledininiai dariniai arba galinės morenos.

Tyrimų metu išaiškėjo, kad upių vandenys keitė savo tėkmę priklausomai nuo besikeičiančio Žemės paviršiaus nuolinkio. Ledynui sustojus vidurio Lietuvos galinių morenų juostoje, vandenys pradėdavo tekėti iš pietų į šiaurę. Po to, toliau slenkant ledynui į šiaurę, vandenys Žemės pluta kylančiomis, imdavo tekėti atvirkščiai kryptimi. Kai ledynas sustojo šiaurės Lietuvoje, pagrindinės upės ėmė nešti savo vandenį į šiaurę, ledyno link. Gi prasidėjus Žemės plutos kilimui ryšium su ledyno traukimusi iš šios teritorijos, upės vėl turėjo pasukti į pietus. Žemės plutos kilimo greitis, susijęs su ledyno traukimusi, sudarė Lietuvos teritorijoje maždaug 80 centimetrų per šimtmetį.

Visa tai įgalino padaryti išvadą, kad Žemės plutos judėjimą veikia taip pat papildomi apkrovimai, kurie atsiranda dabartiniu metu. Užpildant naujas dideles dirbtinas vandens talpyklas tam tikroje nedidelėje Žemės paviršiaus teritorijoje, per trumpą laiką atsiranda didžiulis vandens krūvis. Galima laukti, kad naujų vandens talpyklų užpildymas per tam tikrą laiką sukels

stangrias deformacijas vandens talpyklų daubose neskaitant vietinių grunto susmėgimų.

Preliminariniai duomenys, gauti tiriant Žemės plutos naujų vandens talpyklų rajone, leidžia manyti, kad į stangrias daubų deformacijas reikia atsižvelgti projektuojant naujus įrenginius.

Tokiu būdu, Žemės plutos judėjimo geologinėje praeityje priežasčių tyrimas įgalina giliau pažinti šiuolaikinį Žemės plutos judėjimą ir atsižvelgiant į jį žmogaus praktinėje veikloje.

Lenkų Moterų Grupė Sugrįžo į Lenkiją

WASHINGTON. — Čia buvo atvežta iš Vokietijos grupė iš 22 lenkų moterų ir merginų, kurios buvo Ravensbrück koncentracijos stovykloje ir su kuriomis nacių gydytojai darė visokius eksperimentus. Šiomis dienomis jos sugrįžo į Lenkiją.

Kadangi Vakarų Vokietijos valdžia dabar amerikiečių sąjungininkė, tai amerikiečiai negalėjo jomis pasinaudoti dėl propagandos. Tur būt dėl to mažai atydos buvo krepiama į jas.

Vakarų Vokietija buvo pasiūlius joms po \$1,000 už sužalojimą jų sveikatos, bet jos atmetė tą “auką”.

Lenkijoje jos gaus kompensaciją, kaip nukentėjusių nuo nacių.

Joyce Davidson, Toronto TV programos “Tabloid” žvaigždė, kuri sukėlė paniką rojalistų tarpe, pareiškė ant New Yorke televizijos, jog

ji, kaip ir dauguma kanaidžių, nepaiso karalienės vitzito. Už šį pareiškimą ji buvo priversta paimti “atostogų”, kol audra praeis.

Montrealo žinios

Trumpai apie viską

Sekanti lietuvių vaikai sėkmingai baigė aukštąsias (high) mokyklas:

Laima Venskaitytė, Genė Skripkaitė, Marytė Sarskaitė, Aldona Gaurytė, Sandra Girdauskaitė, Anelė Saltenytė, Bruno Baltakis, Saulius Daukša, Albertas Morkūnas, Edvardas Matulevičius.

Naktines klases lankiusieji ir sėkmingai perėjusieji į 11 klasę:

Vanda Mikonytė ir Vikis Skripka.

Kiek matyti iš raportų, tai visi lietuviai baigė su aukštais pažymėjimais. Taipgi teko girdėti, kad baigusieji mano tęsti mokslus toliau. Linkiu jiems geriausio pasiekimo moksle.

P. K. Blažiai susilaukė sūnaus, o E. I. Keršuliai — dukrelės, Motinos ir naujagimiai jaučiasi gerai.

Serga O. Tumienė. Turėjo operaciją Viktorijos ligoninėje. W. Bunys serga namuose, gydytojo priežiūroje.

Lankėsi iš Jungtinių Valstijų A. Skrupskienės teta Ustapienė, niujorkietė.

Ant St. Andre ir Guy kampo Salvation Armija pastatė viešnamį, kuriame bedarbiai galės rasti prieglaudą.

Platus koridorius, kuriame bedarbiai lauks savo porcijos. Svetainėje yra 160 sėdynių.

Vasaros metu bedarbiai valgo lauke.

Atidarymo ceremonijų me-

tu majoras Fournier išgyrė salveišius už pastatymą šio viešnamio.

Montrealo miesto valdyba buvo priversta atšaukti savo nutarimą duoti leidimus statyti 6 aukštų apartamentus ant Cote des Naiges kelio.

99 procentai to distrikto gyventojų susirašė ant protesto rezoliucijos, kuri buvo įteikta miesto valdybai.

Birželio 19 dieną išplaukė iš Montrealo 1,200 JAV studentų, iš kurių 123 praleis atostogas Tarybų Sąjungoje. Jie studijuos rusų kalbą ir geografiją. Taip pat susipažins su nauja santvarka.

Prieš karalienės atsilankymą Montreale buvo pradėtos draskyti dekoracijos karalienei pagerbti. Keli areštuoti.

Provincijoje keletas miestelių norėjo gauti leidimus legaliai demonstruoti prieš karalienę, kad Kanada neturi savo vėliavos. Valdžia nedavė leidimo.

Chicoutimi ir kituose miesteliuose nekurie gyventojai iškėlė namų darbo sidabrinės spalvos vėliavas su daugeliu įvairių ženklų, kurie vaizduoja įvairias Kanados provincijas.

Čikagietė panelė E. W. Vandelosh, atsilankius Montreale, nuėjo komunijos St. James katedroj. Imant komuniją, vagišius ištraukė \$500.

Montrealo Raudonasis Kryžius išleido trečią judamą dantų kliniką į tolimas provincijos vietas, kur nėra dantų gydytojų.

Gydytojai nenori apsigyventi užkampiuose, kur gyvenimas atsilikęs.

Norandos 1,600 vario kasyklos darbininkų pasirašė sutartį su kompanija, pagal kurią jų algos pakeliamos 8 centais į valandą.

Kvebeko premjeras Duplessis, artinantis provincialiams rinkimams, pradėjo bauginti katalikus, kad jei liberalai ar kuri kita partija laimės rinkimus, tai katalikų bei Kvebeko provincijoje bus "kaput".

Jis šią taktiką naudoja todėl, kad Kvebeko provincijoje francūzai yra dvasiškijs jėkų ir labai religingi.

Šis Duplesio bauginimas primena mums tuos laikus, kai Lietuvoje krikščionys demokratai naudojo tokią taktiką.

Duplesis yra stambus kapitalo šalininkas, ištikimas tarnas.

Atidarant naują Canada Car Foundry Co. skyrių, jis sakė, kad jei ne kompanijos, tai Kvebeke būtų baisi betvarkė.

Duplesis taipgi sako, kad Kvebeko hospitalizacijos apdraudos nereikia, nes provincijoje esąs "trūkumas" ligonių.

Dalinai jis teisus. Ir esantiems ligoninėms grumoja bankrutus, nes valdžia neduoda reikiamos pagalbos. Sergantieji neišgali eiti į ligonines dėl neturto.

Montrealietis

Leskevičiūtė surinko — 47.00; Ch. Morkūnas — \$29.50; T. Rimdžius — 21.50; S. Kevežienė — \$18.25; J. Valūnas — \$13.75; H. Dabravolskienė — 6.00 ir Gražina — \$5.25.

Kitas didelis paramos surinkimo šaltinis, tai Liaudies Balso draugijų suaukotas ir piknikui patiekta rūpestingai paruoštas garbės stalas. Stalo paruošimui aukojo: P. M. Daugėlai ir J. Žižiūnai po \$5.00; Z. Jakavičienė \$3.00; O. Gaučienė, N. Baltakienė (rochesterietė), J. Kuisienė, E. Račienė, R. Palaitienė, A. Walker, J. Narusevičienė, F. Kilikevičienė, A. Pajuodienė, E. Laurusevičienė ir S. Ragauskienė po \$2.00; A. Gužauskienė, V. Ramanauskienė, I. Rukienė, B. Janauskienė, S. Poškus, J. Yla, Z. Janauskas po \$1.00; smulkiais 60 c. Maisto produktais paaukojo: P. Žaliaudonienė, I. Rukienė, A. Ylienė ir R. Kuktarienė po pyragą; B. Kubilinskienė (hamiltonietė) — pyragą, tortą, raugytų agurkų ir dviejų rūšių saldainių; A. Poškienė — duoną ir arbūzą; M. Paužienė — sūrį. Bendru stalo paruošimu daugiausia rūpinosi A. Ylienė, B. Janauskienė, A. Pajuodienė ir keletas kitų draugijų.

Bendrai pikniko paramai pridavė gražių ir vertingų daiktinių aukų - dovanų. N. Berškienė, J. Vinskienė, A. Lapatinė paaukojo po puikų rankdarbį, kurie savo grožiu visų piknikaujančių atkreipė akį į save. Šios dovanos išėjo kaip karšti pyragaičiai atnešdami Liaudies Balso paramai kelis desėtkus dolerių. J. M. Grigaliūnai negalėdami dalyvauti pikniko atsiuntė jo paramai keturis didelius sūrius ir kitą \$5.00 vertės dovaną. E. Byrienė (londonietė) paaukojo mėsos piaustumui setą; A. Petroniai (hamiltoniečiai) — 12 pak. cigaretų; Ch. Narusevičius — foto kamerą; A. Lapata — gėrimui setą; S. Pajuodienė (londonietė) si-dabruotą lėkštę pilną saldainių; N. Kisielienė (londonietė) ir F. Kilikevičienė po dėžę čokoladų; J. Žiulys — 12 svary saldainių.

J. Indriunas be jokio atlyginimo patarnavo piknikui su savo troku ir nupirko ir paaukojo gėrimų atšaldymui ledą.

Laike pikniko keletas draugų ir draugijų pridavė stambių aukų dėl LB vasarinės paramos bei linotipo taisyms, kaip tai: A. M. Doveikai, Hamilton, Ont., \$15.00; F. A. Kelly, West Lorne, Ont., ir A. Vane, Detroit, Mich., po \$10.00; T. Lukša, Hamilton, Ont., A. Daukantas, Toronto, ir W. Masienė, Weston, Ont., po \$5.00; J. Barčas \$3.00; P. Skuja, Rodney, Ont., per F. Kelly atsi-naujino prenumeratą ir pa-

Kas ir Kaip Parėmė Liaudies Balso Pikniką

Toronto ir Hamiltono lietuvių ruoštas Liaudies Balso metinis piknikas suteikė savaitraščiu gausią ir labai reikalingą vasarinę paramą. Piknikas pavyko todėl, kad jį nuoširdžiai rėmė ne tik Toronto ir Hamiltono pažangūs lietuviai, bet ir kitų vietovių Liaudies Balso draugai bei jų organizacijos.

Piknike vestame rėmėjų konteste už išrinkimą pikniko žvaigždės dalyvavo 368 pavieniai rėmėjai, kurie aukodami nuo 10 c. iki \$25.00 sudėjo \$786.53 ir organizacijos aukojo sekančiai: KLLD Toronto kuopa \$150.00; KLLD Hamiltono kuopa \$40.00; KLLD Windsor ir Winnipeg kuopos po \$20.00 ir SDKLSPD 10 kp., Windsor, Ont., \$15.00. Konteste darbuos, apart kontestančių R. Paužaitės, M. Skinulytės ir R. Leskevičiūtės ir jų talkininkai. Windsor: S. Paberalis surinko \$81.00 aukų, W. Savickas — \$32.00,

J. A. Užunariai — \$16.25 ir A. Bernotas \$7.00; (S. Paberalio ir W. Savicko surinkose aukose įeina ir jų organizacijų aukos); Detroit: V. Kirvela surinko \$20.00; Winnipege, V. Lepska surinko \$42.00, kurių tarpe įeina ir jų organizacijos aukos; Port Arthur, Ont., J. Legas surinko \$30.00; Montreale, L. Kisielis — \$9.85; Hamiltono draugai kolektyviai darbuos tiesioginiai pridodami aukas savo nominuotai kontestantei M. Skinulytei, kuri Hamiltono ir piknike surinko, įskaitant ir organizacijų aukas, \$315.00; Simcoe, Ont., V. Dudonienė surinko \$18.00; Toronte bei pačiame LB piknike: S. Pajuodienė (londonietė) su kontestante R. Paužaitė surinko \$97.43; J. Damašienė — \$47.25; P. Gutauskas — \$47.50. Jis be to, labai daug prisidėjo kontesto pravedime susirašinėdamas su kitų vietovių LB draugais; R.

DOVANŲ SIUNTINIAI Į TARYBŲ SAJUNGA IR KITUS TARYBINIUS KRAŠTUS
Su malonumu pranešame, kad PAGERINOME MAISTO, TEKSTILĖS ir VAISTŲ bei kitų dalykų persiuntimą

Prašykite mūsų naujo kamoraščio ir informacijų pas

Montrealo Atstovą

Mr. Manfred Kory

Mūsų kainos žemiausios Kanadoje ir JAV.

JŪS GALITE PILNAI pasitikėti Kanados didžiausia ir labiausiai prityrusia dovanų siuntinių persiuntimo firma

International Gift Parcel Service

1126 SHERBROOKE ST. W. — Tel.: BELair 4860
Montreal 2, P. Q., Canada

WINDSOR

DRY CLEANERS & DYERS CO. LTD.

Valome visokius drabužius, gardinas, blankietus, lovų uždangalus, kilpas, chesterfieldus ir bile ką, kas tik yra Jūsų namuose.

Windsor yra viena iš vėliausių ir moderniškiausių Dry Cleaning šapų Montreale. Turime naują įrengtą moderniškiausią STORAGE. Greitas patarnavimas. 20 metų patyrimas garantuoja darbą.

Savininkai:

A. Keršys, P. Petrulis, P. Keršulis, A. Greibus
1205 CHURCH AVE. P.O. 8-6679
VERDUN, QUE.

Dr. Roman Pniewski

Daugelį Metų Praktikuojęs Didelėse Ligoninėse ir Klinikose Europoje ir Amerikoje

Specialistas Vidaus Ligų, Akušerijos ir Venerinių ligų

8597 PARK AVE. - MONTREAL - Tel. VI. 5-7623
Valandos: Nuo 3 iki 8 val. vakaro

aukojo \$6.00.

Pikniko žvaigždė R. Paužaitė paaukojo \$25.00 ir M. Skinulytė, praeitų metų pikniko žvaigždė \$20.00.

Keliasdešimts draugų ir draugių nuoširdžiai darbovosi piknike. Vieni dirbo prie užkandžių ir gėrimų patiekimo, kiti platino įvairius bilietilius, tretį nepraleido nė vieno nepakvietę dalyvauti LB rėmėjų konteste — išrinkime pikniko žvaigždės ir tuomi parėmime L. Balso.

E. Račienė ir A. Walker, visus atvykusius į pikniką papuošė ženkliais, ir surinko \$52.57 aukų.

Visų dirbusių prie pikniko paruošimo ir pačiame piknike neįmanoma išvardinti. Apie jų puikų patarnavimą žino visi piknike dalyvavusieji ir jų pasiaukojimą didžiai vertina. Pikniko komitetas, kontestantės, jų talkininkai ir visi tie, kurie arčiausiai susirišę su Liaudies Balso išlaikymo reikalais, reiškia nuoširdžiausią padėką visiems draugams ir draugėms, kurie vienaip ar

kitaip prisidėjote prie padarymo šio pikniko pasekmingu ir labai atsakančiu šių dienų Liaudies Balso reikalui. Ypatingai reiškiame širdingą apdėką visiems dalyvavusiems LB piknike. Visų bendros pastangos ir pasiaukojimas suteikė Liaudies Balso vasarinei paramai apie \$1,300.

Komitetas

Torontiečių Kronika

Prigėrė

Birželio 24 d., Simcoe ežere, prie Jackson Point krantų išplaukęs savo motoriniu laiveliu paplaukyti, netikėtai apvirto ir prigėrė Bronius Šlepetyš, 38 metų amžiaus, vedęs, dviejų vaikų tėvas. Kanadon atvykęs prieš apie 10 metų.

Užsimušė darbe

Birželio 23 d., Toronte, Rose Heating - Tinsmith Co. darbo vedėjas Jurgis Galinis, 47 metų amžiaus, vedęs, tik-

rindamas darbą, netikėtai nukrito 13 pėdų ir mirtinai susižeidęs galvą po keletos valandų ligoninėje neatgavęs sąmonės mirė. Kanadon buvo atvykęs iš Anglijos.

Rep.

JAPONŲ DARBO UNIJOS EIS SU KOMUNISTAIS

TOKIO. — Japonijos Darbo Unijų Generalinė Taryba suderino su Komunistų partija bendro veikimo programą. Prie šios organizacijos priklauso 49 skirtingos darbininkų unijos, kurios turi 4,000,000 narių.

Komunistai ir unijistai susitarė bendrai kovoti už pakeitimus Japonijos sutarties su Jungtinėmis Valstijomis, pagal kurią JAV laiko Japonijoje galingas karines jėgas.

Pardavimui

Garazius Shell arti Hamiltono miesto ant 53 kelio. Gyvenamas namas 6 kambarių, maisto krautuvė, pertraukimo trokas Towing su auto-

mobilių taisymo įrankiais ir visais baldais.

Del smulkesnių informacijų kreiptis pas savininkus Len garage, Pranskevičiai, R. R. 1, Ancaster, Ont. Telefonas MI. 8-4834, Hamilton, Ont.

DOMES!!!

Gal turite šeimą, draugų ar giminų Europoje kuriems reikia pagalbos? — Išgelbėkit gyvybę pasiūsdami svarbių medikamentų ir vaistų. — Rašykit telefonuokit ar užėikit į mūsų vaistinę ir pasiteiraukit Mes dabar turime orinį susisiekimą su tarybinėmis respublikomis

Taipgi turime polio šiepi (nuo vaikų paralyžiaus)

WALTMAN'O

DEPENDABLE DRUG STORE

1147 Dundas St. W. ties Ossington

Priešais "Ukrainska Knyha"

LE. 6-2139

Toronto

Siuntiniai! iš Hamiltono

LIETUVĄ

Siuntiniai eina per "Ukrainska Knyha"

HAMILTON OVERSEAS PARCEL SERVICE

1145 KING ST. EAST
Telephone: LI. 5-1724

Taipgi priimam siuntinius į visas kitas TSRS respublikas. Pas mus yra daug įvairios medžiagos, odos, siuvamų mašinų ir kitų daiktų dėl siuntinių.

Atdara kasdien nuo 9 val. ryto iki 7 val. vak. išskiriant pirmadienius.

Siuntiniai į Lietuvą, Latviją, Estiją ir kitus SSRS kraštus. Siųskite savo giminėms ir artimiesiems siuntinius per lietuvišką įstaigą

SAKAS PARCEL SERVICE

sent by

Ukrainska Knyha

755 Barton St. E., Hamilton, Ontario
Tel. LI. 4-7239

Jūsų siuntiniai yra garantuoti ir apdrausti. Galite siųsti maistą, avalynę, vaistus bei rūbus, nuo 4 iki 17 svarų. Muito mokestis yra Ukrainska Knyha nustatytas.

Mūsų naujoje didesnėje patalpoje jūs rasite: avalynę, skaručių, skutimo ir kirpimo priemonių ir kt. Mes turime didelį pasirinkimą kostiuminės medžiagos. Kaina nuo \$8.00 ir daugiau už kostiumą. Lygios vienspalvės vilnos ir angliškos dryžuotos, išskyrus pirmadienius.

Mes jums patarnausime greitai, nuoširdžiai ir teisingai.

Darbo valandos nuo 10 val. ryto iki 7 val. vakaro

Dėl Siuntinių į Tarybų Lietuvą

ir kitas Tarybų Sąjungos Respublikas

UKRAINSKA KNYHA

Sutelkia Patogiausį ir Greičiausį Patarnavimą

Priimam persiuntimui gatavai sudarytus siuntinius tik iš naujų drabužių, medžiagos, avalynės, medikamentų, maisto ir kitko. Muitas ir kitos persiuntimo išlaidos apmokamos per mūsų firmą ir gavėjų nieko nebereikia primokėti.

UKRAINSKA KNYHA Centras ir Skyriai Randasi:

TORONTE:

962 Bloor St. W. — 1162 Dundas St. W.

WINNIPEG: — 613 Selkirk Ave.

EDMONTONE: — 10803 — 95 St.

VANKUVERYJE: — 652 Kingsway St.

PROVINCIJOJ GYVENANČIŲ DEMESIUI:

Norėdami pasiųsti savo siuntinius, galite juos prisiųsti į mūsų firmos centrą ar bile skyrių dėl persiuntimo. Savo laiške privalote įdėti sąrašą siunčiamų dalykų ir kiek už juos buvo mokėta atskirai. Tada mes patikrinsime daiktus ir nustatysime muito sumą ir jums pranešime, kartu nurodysime ir kitas persiuntimo išlaidas. Gavę nuo jūsų mokestį, siuntinį pasiūsim be jokių užvilkinimų, kaip galima greičiau. LABAI SVARBU nurodyti aiškų ir teisingą adresą, kam siuntinys yra siunčiamas. Daiktai dėl vieno siuntinio (kol neapakuoti) turi sverti ne daugiau kaip 17½ svaro.

TORONTO IR APYLINKES GYVENTOJŲ DEMESIUI:

Pranešame, kad jau yra atidarytas ir veikia mūsų įstaigos skyrius Toronte sekančiu adresu:

UKRAINSKA KNYHA

1162 Dundas St. W. — LE. 4-7551

Toronto skyriuje ir centrinėje raštinėje turime gerą pasirinkimą įvairių medžiagų, drabužių, avalynės bei odos dėl siuntinių.

Toronto skyrius ir centrinė raštinė atdara kas dieną nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais ir pirmadieniais uždaryta.

Rašant mums laiškus, prašome rašyti anglių kalba.

Centrinė raštinė:

UKRAINSKA KNYHA

962 Bloor St. W. Toronto 4, Ont.

Telefonas: LE. 4-7551

Sūviai Fortų Pašlaitėse

Dešimčių tūkstančių žmonių kraują hitlerinės okupacijos metais sugėrė pašlaitės Kauno fortų, teisingai pavadintų mirties fortais. Masinėse žmonių žudynėse, kaip ir visoje Lietuvoje, kartu su hitleriniais okupantais dalyvavo buržuaziniai nacionalistai. Dalis šių žudikų drauge su hitlerininkais pabėgo nuo liaudies keršto ir už dolerius pasidavė amerikiniams imperialistams. Kiti budeliai pateko į teisingumo rankas ir susilaukė prideramo atpildo.

Vienas iš šių klaidžių žudynių dalyvių buvo dvarininko sūnus, buržuazinės Lietuvos kariuomenės kapitonas, fašistinės šaulių organizacijos narys Ignas Velavičius-Vilius. Nuo pat pirmųjų okupacijos dienų jis tarnavo gestape ir dalyvavo masinėse tarybinių žmonių žudynėse Kauno fortų pašlaitėse. Pasitraukęs su hitlerininkais iš išvadotos Tarybų Lietuvos, 1945 metų gegužės pradžioje su grupe į jį panašių žudikų, paruoštų gestapo diversijos ir šnipinėjimo mokyklose, jis vėl bandė per eiti frontą, kad toliau tęstų savo pragaištingą darbą prieš lietuvių tautą. Tačiau šį kartą jam nepavyko. Jis pateko į teisingumo rankas.

Spausdiname Igno Velavičiaus-Viliaus parodymus, kuriuos jis 1945 m. gruodžio 20 d. ir 1946 m. sausio 12 d. davė tarybiniais organams.

1941 metais birželio mėn. 23 dieną, pasitraukus iš Kauno tarybinei kariuomenei, aš nutariau dirbti kalėjimo viršininko pareigose, nes maniau, kad aš, kaip buvęs armijos kapitonas, su šiuo darbu pajėgsiu susitvarkyti. Be to, galvojau, kad vokiečiai, žinodami, jog aš prie tarybinės valdžios buvau kalėjime, leis man dirbti kalėjime ir aš turėsiu jų pasitikėjimą.

Tuo metu kalėjime buvo laikomi aktyvistų, policijos ir vokiečių valdžios suimti komunistai, tarybiniai darbuotojai, nespėjusieji evakuotis, ir kiti žmonės.

Masiniai šaudymai prasidėjo pirmomis vokiečių okupacinės kariuomenės įsiveržimo į Lietuvą dienomis. Pirmieji šaudymai vyko IV forto Panemunės priemiesčio ir VII forto, apie 5 kilometrus nuo Kauno, Kalniečių kalno teritorijose. Šiuos šaudymus vykdė "aktyvistai", kurie besitraukiant Raudonajai Armijai iš Lietuvos paskelbė savo valdžią Kaune. Jiems vadovavo buvusieji Lietuvos kariuomenės kariškiai leitenantas Prapuolenis, pulkininkas Mačiokas ir majoras Ferensas.

"Aktyvistai" 1941 metų

liepos mėnesį Kauno mieste vaikščiojo po gyvenamus namus, suiminėjo žmones, vedė juos į IV ir VII forto teritoriją ir ten šaudė. Tuo būdu jie sušaudė kelis šimtus žmonių. Asmeniškai šaudė buvę Lietuvos buržuazinės kariuomenės leitenantai Barzda ir Klimavičius.

1942 metais, kai aš kartu su Klimavičium buvau IV forto teritorijoje, jis man parodė tranšėjų vietas, kur jie sušaudė ir užkasė daugiau kaip 200 žmonių. Žemė šitose vietose buvo išpuren-ta ir dar neapžėlusį žolę, taip, jog kapas buvo gerai matomas. Jis tvirtino, kad šitokie šaudymai jų buvo įvykdyti ir VII forte.

Klimavičius man asmeniškai pareiškė, kad "aktyvistai" šaudė žmones, o jų turta grobė ir butus niokojo. Be to, "aktyvistai" užpuldinėjo atskiras besitraukiančių raudonarmiečių grupes.

1941 metų lapkričio mėnesį, kokią dieną tikrai nepamenu, pagal Kauno gestapo patvarkymą buvo paruošta IX forte vieta naujai areštuotiems. Dėl to visi anksčiau areštuotieji iš IX forto buvo išgabenti į centrinį Kauno kalėjimą. Sekančią dieną gestapo darbuotojai ir specialus "aktyvistų" būrys, vadovaujamas majoro Kazio Šimkaus, vedė šimtus senių, moterų bei vaikų ir grūdo į perpildytą kalėjimą. Po kelių dienų, 1941 metų lapkričio mėnesį IX forto kalėjime buvo daugiau kaip 10 tūkstančių žmonių, kurių pusė gyveno po atviru dangum kalėjimo kieme. Kaliniams duonos visiškai neduodavo. Jie buvo maitinami skysta nevalytų bulvių sriuba kartą per dieną. Tuo metu aš gavau patvarkymą iš kalėjimo direktoriaus Broniaus Aušroto tučiuojau atvykti kelioms dienoms į IX forto teritoriją ir, kol ten bus vykdomos žudynės, palaikyti tvarką ir vykdyti apsaugą. Faktiškai kalėjimo direktoriaus Broniaus Aušroto patvarkymu aš buvau vyriausias masinių žudynių metu IX forte ir visi forto tarnautojai, jų tarpe ir forto viršininkas Slesoraitis, man asmeniškai buvo pavaldūs. Atvykęs į IX fortą aš tuojau organizavau sustiprintą kalinių apsaugą, pastaciau papildomai du sargybinius, sustiprinau sargybą kituose apsaugos bokštuose. Sulmtųjų pavardės nebuvo registruojamos. Iš kalėjimo jie buvo atiduodami sušaudyti be jokios apskaitos.

Keletą dienų prieš šaudymą buvo atvesta 200 karo belaisvių, kurie iškasė keturias dideles tranšėjas IX forto teritorijoje, netoli ka-

lėjimo, apie 300 metrų į vakarus nuo kalėjimo. Šitos tranšėjos buvo 50 metrų ilgio, 2 metrų gylis ir 2 metrų pločio. Tranšėjų dugne buvo apie 20-30 cm vandens. Kada viskas buvo paruošta, 1941 metų lapkričio 25 dieną ankstų rytą į IX forto teritoriją atvyko 80 gestapininkų būrys, vadovaujamas gestapo viršininko Jegerio. Kartu su jais atvyko apie 50 žmonių "aktyvistų" būrys, vadovaujamas majoro Šimkaus ir leitenanto Barzdos.

Gestapo viršininkas Jegeris davė įsakymą būriams užimti paskirtas vietas, t. y. pusę gestapo ir pusę "aktyvistų" būrio pastatė vienoje tranšėjos pusėje šaudymui. Dalis gestapo būrio buvo pristatyti palydovais vedant žmones iš kalėjimo prie tranšėjų, o likusieji "aktyvistų" būrio žmonės buvo pastatyti saugoti forto teritoriją ir apylinkes.

1941 metų lapkričio 25 dieną maždaug apie 7 val. prasidėjo masiniai šaudymai. Būrys gestapininkų sargybinių, apie 10 žmonių, atėidinėjo pas mane į kalėjimo kiemą, kur aš išdavinėjau po 100 žmonių, senių, moterų ir vaikų, nesidomėdamas jų pavardėmis ir vardais. Jie buvo rikiuojami į koloną po keturis žmones, vedami nuo kalėjimo vartų apie 150 metrų tranšėjų kryptimi ir įsakinėjama jiems nusirengti iki apatinių baltinių. Po to buvo vedami prie tranšėjų, įsakoma sulipti į tranšėjas ir gulti kniūbstiems, po to šaudomi. Pirmosios eilės gulė ant dugno į vandenį, o kas priešinosi, buvo mušami lazdomis, šautuvų buožėmis, verčiami jėga gulti eilėmis. Tokiu būdu 1941 metų lapkričio 25 dieną buvo sušaudyta daugiau kaip 10 tūkstančių žmonių.

Žvėriškumas šaudymo metu buvo nematytas. Sargybiniai tyčiojosi, nepaklusnius užmušinėjo lazdomis ir šautuvų buožėmis dar pakeliui į tranšėjas. Per visą dieną IX forto teritorijoje sklido dejavimai, verkė moterys ir vaikai, motinos kūdikius nešė ant rankų, o likusius vaikus vedėsi. Lipo ant sušaudytųjų lavonų, gulė eilėmis ir laukė sušaudymo. Sušaudytųjų eilės nebuvo užberlamos žeme, todėl šaudomieji privalėjo gulti ant numirusiųjų, po to buvo šaudoma į juos. Kalėjimo teritorijoje, kieme, vyko mitingai, vienai kalbėtojai kvietė būti ramiais ir mirti su pakelta galva, kiti šaukė šūkius už revoliuciją, už laisvę.

Šitie mitingai pagelbėjo man, kaip viršininkui, palaikyti tvarką, nes žmonės klausėsi kalbėtojų ir didesnioji dalis meldėsi, nors dejavimai ir verksmas nesiliovė. Kas dešimt minučių aš

asmeniškai iš kiemo atiduodavau sargybiniams sušaudymui po 100 žmonių, jų pavardžių neužrašinėčiau.

Vakare, kada jau sutemo, masinis žudymas pasibaigė.

Vakare, kada jau sutemo, masinis žudymas pasibaigė. Trys tranšėjos buvo visiškai pilnos. Sušaudytieji nebuvo užkasinėjami, tranšėjose tarp sušaudytųjų buvo dar daug gyvų vaikų, vyrų ir moterų. Jie gulėjo po lavonais ir dejavo. Man matant, iš tranšėjų daug sužeistų, kruvinių vyrų ir moterų lipo lauk ir bandė bėgti. Bet sargyba, gestapo kareiviai gaudė juos, mušė ir įsakinėjo vėl gulti ant lavonų tranšėjose, po to vėl į juos buvo šaudoma.

Pasibaigus šaudymui, dalis išvažiuojančių gestapo kareivių ir Šimkaus būrio kareiviai pakrovė į automašinas gerus rūbus ir išsivežė juos sau. Likusius rūbus sekancią dieną masinomis išsivežė nacionalistų partijos darbuotojai. Jų pavardžių aš nežinau. Šaudomųjų tarpe aš sutikau pažįstamų, buvusių Kauno miesto gyventojų, bet jų pavardžių nežinau.

1941 metais lapkričio 26 dieną į IX fortą prie tranšėjų atvežė iš gestapo 30 žmonių, kuriems įsakė išsirinkti iš krūvos rūbus ir avalynę, apsirengti, davė jiems kastuvus, ir privertė sušaudyti tuosius užkasti. Kada jie šią darbą pabaigė, gestapo kareiviai visus juos iššaudė, paliko neužkastus IX forto teritorijoje ir išvažiavo. Vėliau irgi buvo šaudymų, bet iki 1941 metų gruodžio mėnesio aš ten nedalyvavau.

Antrą kartą, 1941 metų gruodžio 10 dieną mane išsukvietė telefonu kalėjimo direktorius Aušrotas ir įsakė gruodžio 11 dieną 6 valandą ryto atvykti į IX forto teritoriją su patikimais tarnautojais. Jis čia dar pridūrė, jog "pats žinai, kokiam reikalui". Vykdydamas šią įsakymą, 1941 metų gruodžio 11 dieną 5 valandą ryto atvažiavau kartu su savo prižiūrėtoju Bardausku į IX fortą, kur buvo ruošiamasi sušaudyti 3,000 žmonių, atvežtų iš Austrijos. Čia buvo beveik vien tiktai seniai, moterys ir vaikai nuo 2 ir daugiau metų amžiaus, dauguma jų invalidai.

Nuo 6 iki 7 val. ryto aš organizavau sustiprintą IX forto teritorijos apsaugą, paskirsčiau visus žmones į jiems skirtas vietas ir į kalėjimo apsaugos bokštus. Vieta šaudymui buvo paruošta kelios dienos prieš tai. Karo belaisviai iškasė dvi po 50 metrų ilgio, dviejų metrų gylis ir tiek pat pločio tranšėjas.

Šaudė vėl tas pats gestapo būrys, vadovaujamas gestapo viršininko Jegerio ir "aktyvistų" būrys, vadovauja-

mas Šimkaus ir Barzdos. Šaudymo technika buvo ta pati, kaip ir pirmo masinio šaudymo metu.

Suimtiesiems žmonėms kameroje aš ir vokiečių kareivis pranešinėjome, kad 100 žmonių išsirengtų iki apatinių baltinių ir išeitų į kiemą eiti į pirtį. O iš tikrųjų šiuos žmones vertė bėgti šaltyje iki tranšėjų nusileisti į jas, gulti kniūbstiems. Po to jie buvo šaudomi. Kad nesigirdėtų šūvių ir riksmo ir dejavimų, prie kalėjimo buvo paleistas sunkvežimio motoras be duslintuvo.

Tokiu apgaulingu būdu per kiekvienas 10-15 minučių aš vedžiau vokiškiems sargybiniams sušaudymui nuogus ir basus žmones, senius, moteris ir vaikus, įsakinėjau bėgti prie tranšėjų, kur pastarieji sužinodavo, jog yra atvaryti sušaudymui.

Prie tranšėjų sklido riksmas, triukšmas, motinų ir vaikų verksmas. Atsisveikino paskutinį kartą vaikai su motinomis ir ginklų verčiamis gulė eilėmis ant sušaudytųjų lavonų. Po to ir juos šaudė.

Turiu prisipažinti, kad šito masinio šaudymo metu buvo sunaikinti Austrijos ir Vokietijos politiniai kaliniai. Prieš jų sušaudymą mus visus IX forto tarnautojus gestapo valdininkas perspėjo, kad mes apie tai niekam nepasakotumėm, nes priešingu atveju būsime taip pat sušaudyti.

Šitie politiniai kaliniai, — daugiau kaip 1,000 žmonių, — kalėjime buvo laikomi griežtoje kontrolėje, visiems tarnautojams buvo uždrausta su jais kalbėtis.

Po jų sušaudymo buvo duotas įsakymas kalėjimo kameroje surinkti visus jų dokumentus, fotografijas ir kalėjimo kieme sudėginti. Sudėginimą kontroliavo gestapo kareivis.

Ši masinė operacija vyko labai greitai. Per kelias valandas buvo sušaudyta daugiau kaip 3,000 žmonių, duobės su lavonais užkastos. Daugelis tranšėjose dar buvo gyvi, bet ir tie gyvi buvo užkasti. Visi sušaudytųjų rūbai "aktyvistų" buvo išvežti.

1941 metais maždaug gruodžio 17 dieną, įsakius kalėjimo direktoriui Aušrotui, aš buvau trečią kartą masinio žudymo IX forte dalyvis. Šį kartą apie 1,800 žmonių buvo surinkta Kauno priemiesčiuose, Viliampolėje ir gete.

Aš užmiršau papasakoti, kad prieš sušaudymą kareiviai nuo pirštų nuiminėjo auksinius žiedus, apyrankes, atiminėjo rankinukus ir visus vertingus daiktus pasiimdavo sau. Paskiros moterys priešinosi, nedavė nui-

minėti žiedų. Tokiais atvejais gestapo kareiviai ir "aktyvistai" žiedus nuiminėjo prievarta, nutraukdami pirštų odą kartu su žiedais. Nepaklusnūs buvo užmušinėjami pakeliui, o jų lavonus likusieji žmonės turėjo nešti į tranšėjas.

Masinio šaudymo metu 1941 - 1942 metais IX forte saugojo suimtuosius ir forto teritoriją šaudymo metu šie asmenys:

1. IX forto viršininkas Juozas Slesoraitis, 45 metų, gyveno forto teritorijoje, gimęs Mauručiuose.

2. IX forto viršininko padėjėjas Melišiūnas, 27 metų, gimęs Biržuose, gyveno forto teritorijoje.

3. Antrasis viršininko padėjėjas Pušinskas, 25 metų, gyveno IX forto teritorijoje.

4. Centrinio kalėjimo budintysis Kazys Žukaitis, 30 metų, gyveno kažkur Kauno apylinkėse.

5. Kalėjimo viršininko pagalbininkas Juozas Marma, 40 metų, gyveno centriniam kalėjime, gimęs Vilkijos apylinkėse.

6. IX forto prižiūrėtojas Pranas Milkevičius, 25 metų, gimęs Lazdijų miestelyje.

7. Prižiūrėtojas Stasys Balčiūnas, 25-27 metų amžiaus, gimęs Garliavos apylinkėje.

8. Povilas Eteris, 45 metų, turėjo savo namus Viliampolėje, buvo vertėju šaudymo metu.

9. Vyresnysis kalėjimo prižiūrėtojas Kazys Vištakis, 40-45 metų, gyveno Kaune, Basanavičiaus gatvėje.

10. IX forto vyr. prižiūrėtojas Brauskis, 30 metų ar šis banditas ir vokiečių gestapo agentas.

11. VI forto vyr. prižiūrėtojas Prašinskas, 45 metų, gyveno forto teritorijoje.

Kitų asmenų pavardžių, dalyvavusių šaudyme, nežinau.

1944 metais gegužės ir birželio mėnesį, prieš pasitraukiant vokiečių kariuomenei iš Lietuvos, gestapai įsakius, buvo vykdomi vėl masiniai šaudymai Viliampolėje. Žmonės priešinosi, užsibarikadavo namuose, neįsileido gestapininkų į namus. Pastarieji mėtė granatas pro langus, padėginėjo medinius namus, gyvus žmones degino, o mūrinius namus sprogdino. Tuo metu buvo daug gaisrų, buvo girdėti mirštančių ugnyje žmonių šauksmai.

Kiek man žinoma, masiškai žudyti tarybinius žmones 1941 - 1942 metais IX forto teritorijoje įsakė šie asmenys:

1. Kauno miesto gestapo viršininkas Jegeris, apie 50 metų.

2. Jo pagalbininkas gesta-

pe Šmidtas, apie 35 metų amžiaus.

3. Gestapo karininkas Šveiceris, 32 metų amžiaus, gimęs Kybartuose, buvęs Lietuvos pilietis.

4. Gestapininkas Rauka, apie 40 metų.

Šie asmens oficialių dokumentų vykdyti masines žudynes nedavė, įsakinėjo mums šaudymo metu užtikrinti tvarką ir sustiprinti šaudymo teritorijos apsargą telefonu.

Likusieji specialūs gestapo ir nacionalistų būriai vykdė šaudymus. Daugiau parodyti šiuo klausimu nieko negaliu.

Užrašyta pagal mano žodžius teisingai ir man perskaityta. (Pas.) Velavičius-Vilius Ignas.

—
Kitas žudynių dalyvis Juozas Slesoraitis, kilęs iš buožių, buvęs šaulys, dirbęs 1937 - 1939 metais valdininku Šiaulių sunkiųjų darbų kalėjime, 1941 - 1942 m. m. IX forto viršininkas, 1949 m. kovo 5 ir 22 dienomis parodė:

Prieš masinį gyventojų naikinimą 1941 metais į IX fortą atvyko gestapininkai, atgabeno daug karo belaisvių ir civilių, kurie 2-3 dienas kasė 12 ar 14 griovių po 50 metrų ilgio, 4 metrų pločio ir 2 metrų gylio. Po to, paprastai rytais, atvažiuodavo gestapininkai ir nacionalistai, maždaug 100 žmonių, vadovaujami Jegerio ir Lietuvos buržuazinės armijos majoro Šimkaus. Po to į fortą buvo varomi kolonoje įvairių tautybių piliečiai, jų tarpe moterys, seniai ir vaikai. Maždaug apie 150 metrų nuo šių griovių visiems jiems buvo įsakoma nuogai išsirengti, po ko juos varė į tranšėjas, įsakinėjo gulti griovyje, pilname vandens. Gestapininkai kartu su vietiniais nacionalistais šaudė. Sušaudė vieną piliečių grupę, gestapininkai ir nacionalistai išrengdinėjo antarą grupę, varė ją į tą pačią tranšėją, liepė gulti kniubstiams ant sušaudytųjų lavonų ir vėl šaudė. Piliečius, kurie nenorėjo eiti į griovį, mušė lazdomis, šautuvų buožėmis ir šaudė. Žudymo metu kildavo baisiausias riksmas ir vaikų verksmas.

Siekdami nustelbti triukšmą, gestapininkai paleisdavo savo automašinių motorus. Per dieną buvo sušaudoma nuo 3 iki 4 tūkstančių žmonių. Lavonus užkasinėjo karo belaisviai, kuriuos taip pat vėliau sušaudydavo. Šaudymo metu sužeistieji ir likę sveiki vaikai šliaužiojo kraujuose ant savo motinų lavonų ir buvo užmušami buožėmis. Dažnai sužeistieji buvo užkasi ir iš po žemių buvo girdėti dejavimai. Vėliau lavonai iš duobių buvo iškasti

ir sušaudyti, o kaulai sutrupinti.

Man paliepus, pavaldūs man prižiūrėtojai nešė aukų sargybą, rinko sušaudytųjų daiktus, kuriuos vėliau išveždavo į Kauną. Norint paslėpti nusikaltimų pėdsakus, buvo naikinami sušaudytųjų dokumentai.

Prisipažįstu, kad iš daiktų, priklausiusių sušaudytiems, aš asmeniškai pasisaviniau palta, kostiumą, batų, baltinius, keletą moteriškų suknelių, batukus ir kitus daiktus savo vaikams. Vertingesnius daiktus pasisavidavo gestapininkai.

Prisipažįstu, kad aš, būdamas IX forto viršininku, po masinių tarybinių piliečių žudynių asmeniškai kartu su man pavaldžiais prižiūrėtojais šaudydavau sužeistus senius, moteris ir vaikus. 1941 metais gruodžio mėnesį tik per vieną dieną gestapininkai kartu su vietiniais nacionalistais IX forte sušaudė apie 20 tūkstančių, kurių tarpe buvo moterys, seniai ir vaikai. Po šito naikinimo man asmeniškai ir man pavaldiems prižiūrėtojams teko šaudyti ir užmušinėti senius, moteris ir vaikus, likusius gyvus masinio šaudymo metu, o taip pat pusgyvius užkasti. Kada iš po žemių pasigirdavo dejavimai, mes dejuojančius neatkasė šaudydavom. Vieną kartą 1942 metais į IX fortą buvo atvežta ir sušaudyta grupė piliečių apie 50 žmonių tarybinių politinių veikėjų ir komunistų.

—
Buvęs Kauno Kalėjimo prižiūrėtojas Justas Naudžiūnas 1949 metais kovo 16 dieną parodė:

1941 metų gruodžio mėn. apie 20 dieną gestapininkai atgabeno į IX fortą apie 200 vyrų ir moterų, jų tarpe buvo Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos deputatas Zibertis, Kauno darbininkas - pirmūnas Ščerbakovas ir daugelis kitų, kuriems šaltyje buvo įsakoma išsirengti nuogai. Po to jie buvo suvaryti į griovį, įsakyta atsigulti, o po to gestapininkai apipylė degalais padegę gyvus. Lipančius iš degančio griovio gestapininkai apmėtė granatomis.

Po šaudymų IX forto viršininkas Juozas Slesoraitis ir jam pavaldūs prižiūrėtojai, jų tarpe ir aš, šaudėm ir užmušinėjom senius, moteris ir vaikus dar nenušautus, o tik sužeistus. Dažnai sužeistuosius užkasdavome ir iš po žemių buvo girdėti jų dejavimai.

Be to, mes saugojom aukas prieš jų sunaikinimą. Mes naikinom sušaudytųjų dokumentus, slekdami paslėpti nusikaltimų pėdsakus. Man būnant IX forto tarnyboje, daug buvo pasisavin-

ta sušaudytųjų daiktų.

Vieną kartą, 1942 metų pradžioje, gestapininkai atgabeno į IX fortą nužudyti apie 50 žmonių grupę, kurių tarpe Slesoraitis pažino vieną komunistą. Nelaukdamas, kol bus šaudoma visa grupė, Slesoraitis, gestapininkui leidus, tuoj pat nuvedė jį į griovį ir iš pistoleto nušovė.

Be to, kada gestapininkai į IX fortą atgabendav. Slesoraitis žinon po 200-300 piliečių, tai iki jų sunaikinimo Slesoraitis asmeniškai nuiminėjo nuo moterų ir vyrų pirštų auksinius žiedus, atminėjo apyrankes, laikrodžius ir kitus vertingus daiktus, kuriuos dažniausiai pasisavidavo.

Po to, kai Slesoraitis pasitraukė iš IX forto 1943 metais, jis už priplėštą auksą ir sušaudytųjų piliečių daiktus nupirkęs kažkur sau ūkį su namais, ūkiniais pastatais ir galvijais.

("Tiesa")

KĄ KITI RAŠO

(Atkelta nuo 5 pusl.)

"Sukilėliai" buvo pasiuntę delegaciją net pas kardinolą McIntyre, bet šis tik pasijuokė iš "sukilėlių" protesto; pasijuokęs, išvarė juos namo. Tada "sukilėliai" parašė protestą - peticiją popiežiaus pasiutiniui - ambasadoriui Washingtone — arkivyskupui Egidio Vagnoziui.

Pasirodo, kad tarp "sukilėlių" atsirado vienas mokas truputį ir lotyniškai skaityti, tad jis surado, kad popiežius yra kada tai išleides

specialų įstatymą, pagal kurį ši bažnyčia dabar turinti būti valdoma. Tas įstatymas vadinasi: "Constitutio apostolica de spirituali emigrantium cura". Net ir lotyniškai nemokąs asmuo supras vieną žodį — "emigrantium", Jis tikrai turėtų būti "emigrantų" arba "emigrantams".

Vadinasi, "sukilėliai" emigrantai - dipukai nori, kad šv. Kazio bažnyčia turėtų jiems priklausyti. Galime iš anksto pasakyti, kad jie to negaus! Bažnyčia priklausė vyskupui ir priklausys. Vyskupas darys su ja, ką tik jis nori, o tie, kurie davė pinigų jos pastatymui, turės "tylėti ir dievą mylėti".

Toks yra Romos katalikų bažnyčios "constitutio apostolica de spirituali emigrantium cura".

— Laisvė

Padėka

Nelemtai mirčiai išskyrus iš mūsų tarpo šeimos tėvą Igną Sakalauską daug gerų draugų ir draugių mums pareiškė ir dar reikią užuojautą ir visokeriopa padėjo mums liūdnoje valandose.

Visiems draugams ir draugėms prisidėjusiems prie palengvinimo mums pergyventi liūdnas valandas ir dienas, visiems mūsų šeimos tėvo karstą gėlėmis puošusiems ir dalyvavusiems šermenyse ir laidotuvėse mes reiškiamo nuoširdžiausią padėką.

A. Sakalauskienė
sūnūs Eddie ir John

Laidotuvių Reikale Kreipkitės Pas

Bates & Dodds

FUNERAL SERVICE LIMITED

A. E. RAPER, Managing Director

931 QUEEN ST. W. — Toronto — EMpire 3-0681

Lietuviška Valgykla

UNION CAFE

387 SHERMAN AVE. N. HAMILTON, ONT.

Šviežias Maistas. Ceras Pasirinkimas Įvairių Lietuviškų Valgių. Turime Kambarių Apsistojimui.

Savininkas Ch. Pampalas

Telefonas: LI. 46917

Lilia Flower Shop

630 QUEEN ST. W.

TORONTO

Specializuojamės Prirengime Gėlių Vestuvėms, Laidotuvėms ir Kitiems Reikalams.

Telefonas EM. 6-4183

Pranešimai

Toronto, Ont.

Susirinkimas

Sūnų ir Dukterų Draugijos pirmos kuopos narių mėnesinis susirinkimas įvyks antradienį, liepos 7 dieną, 7.30 val. vakaro, savoje svetainėje, 160 Claremont St.

Maloniai kviečiame visus narius ir nares, kad šiame susirinkime dalyvaudumėte kuo skaitlingiausiai, nes bus diskutuojama metinio baliaus įžangos kaina.

Būkite ant tiek geri ir pasižiūrėkite į narines knygetes, ar esate užsimokėję narines duokles, kad nebūtumėte atsilikę — nemokėję

tris mėnesius, nes atsitikime susirgimo ar nelaimės — negausite pašalpos visą mėnesį nuo užsimokėjimo dienos. Įsitėmykite visi gerai.

P. Pajuodis
Kuopos sekretorius

Palaidojus Draugą Igną Sakalauską

TORONTO. — Praėjusį penktadienį čia buvo palaidotas Ignas Sakalauskas, 55 metų amžiaus. Paėjo iš Lietuvos, Malėtų parapijos, Jacionių kaimo.

Buvo vedęs ir nuliūdime paliko žmoną ir du jaunamėčius sūnus. Vieną seserį Jungtinėse Valstijose, kuri buvo atvykusi į laidotuves, ir du brolius Lietuvoje.

Ignas Sakalauskas
Miręs birželio 24 d. ryte

Atvykęs į Kanadą prieš 33 metus, velionis Ignas Sakalauskas visados buvo su pažangiu lietuvių judėjimu, prigulėjo Lietuvių Literatūros Draugijai, taipgi ir pašalpinėse dr-jose. Kol sveikas buvo, buvo nuoširdus ir geras darbuotojas visuose pažangaus judėjimo reikaluose, o ypatingai atsidėjusiai ir nuoširdžiai dirbdavo dėl Liaudies Balso platavimo, bei rengiant parengimus, ar piknikus.

Velionis buvo plačiai žinomas ir Montreale, kur yra ilgą laiką gyvenęs.

Praėjusio karo metu, jis savanoriu stojo į Kanados kariuomenę ir ištarnavo 5 metus.

Kaipo karo veterano, velionies karstas buvo papuoštas vėliava, ant kurios buvo prisegti kariniai jo užpelnyti medaliai. Karstas buvo papuoštas daugeliu puikių gyvų gėlių puokštėmis.

Paskutinio atsiveikinimo kalbą pasakė draugas K. Kilikevičius, kuris taipgi yra praėjusio karo veteranas. Jis savo kalboje pažymėjo, kad draugas Ignas Sakalauskas gyvas būdamas buvo geru visuomenės nariu ir paliko gražų, neugmirštamą atmi-

nimą.

Velionis sirgo kepenų vėžiu, ir mirė gan ilgoką laiką sunkiai pasikamavęs. Tačiau kaipo ligonis, jis parodė gerą kantrybę ir niekados ne-dejuodavo.

14 automobilių lydimas,

buvo palaidotas puikiose York kapinėse.

Reporteris

Palaiykite Tuos Biznierių,
Kurie Skelbia
LIAUDIES BALSĄ

Advokatas - Notaras

WILLIAM PALAMAR

Suite 133

17 QUEEN ST. E.

TORONTO

Office EM. 2-1941 - Telefonas - Res. EM. 6-1743

Consumers Gas Co.

Autoritetizuotas Dylėris

Vandens ar oro pečiai iki 5 metų išsimokėjimui prie gazo sąskaitos.

Vandens tankai gazu \$1.75 mėnesiui renduojami. Vasarnamiams vandens tankai 5 gal. karšto vandens į 20 minučių automatiškai.

Alyva ar gazu pečiai iki 5 metų išsimokėjimui. Pirtis (steam bath), 100% automatiška, — prieinama kaina galime įrengti jūsų namuose.

Pečius, tankas, pirtis, radiatorius siunčiame į visas Kanados provincijas.

Skambinkite ar rašykite:

Rose Heating - Tinsmith Co.

723 Gerrard St. E.

Toronto 8, Ont.

Tel. HO. 6-1623

Savininkai E. J. Zaleckiai

Mr. Joseph Pankowski

Hiram Walker & Sons Limited, Toronto, Ont.
Produktų Pardavėjas

Prieš vestuves ar kokius kitus parengimus kreipkitės pas mane su pilnu pasitikėjimu.

Aš pasirūpinsiu visu kuo ir suteiksiu informaciją, kokią jums reiks.

Telefonas: EM. 4-2131

Belsize Tailors

J. RACIO

Vyriškų ir Moteriškų Rūbų Siuvykla

Taipgi parūpiname nupiginta kaina medžiagos dėl siuntimo Lietuvon.

2011 Yonge St. - Toronto - HU. 9-9526

BEAVER

SHELL SERVICE STATION

Ir Užkandžių Baras

Hway 11, R. R. 3,

Orilia N., Ont.

Prašome sustoti dėl geso ir užkandžių

Savininkai S. S. Zostautai

Telefonas: FA. 4-6831

Visokių Pienu Produktų Krautuė

Modern Dairy

847 COLLEGE ST. — TORONTO

Telef.: LE. 6-1429

Taipgi didelis pasirinkimas visokių sausainių, maisto produktų.

Savininkai: A. A. Kukta

M. W. Kellermann

ADVOKATAS

12 Richmond St. E.

Ofiso tel. EM. 6-9591

Res. — HU. 3-1232

Toronto

FRANK VASS, B.A.

Advokatas - Notaras

Suite 403 455 Spadina

Ofiso tel. WA. 2-6111

Res. — CL. 1-0651

Toronto

Lietuvis Stogų Dengėjas

Abest Roofing & Tinsmithing Co.

144 FIRST AVE.

Tel. HO. 6-8252

Toronto 8, Ont.

Dengiame naujus ir taisome senus stogus, vandens nutekėjimus (eavstrough) ir atliekame visokius skardos darbus.

Savininkas C. SWANKAS

LIETUVIS PLUMBERIS

J. Lisauskas

Įrengiam Aliejinį Apšildymą

Atliekam Kitus Plumberio Darbus

Darbas Garantuotas — Prieinama Kaina

148 WESTMINSTER AVE.

Tel. LE. 2-5191

Toronto

Automobilių Radiatorių Remkalnis

Prašome Kreiptis

Intersection Radiator Service

8 OLD WESTON RO. - Toronto - RO. 6-1509

Talsome, valome ir patikriname visokių automobilių radiatorius

Savininkai A. A. Gužauskai